

ХАЛИЛ ЏУБРАН
ПРОРОК
И
ПРОРОКОВ ВРТ

У преводу
ДРАГОСЛАВА АНДРИЋА

Назив оригинала:
The Prophet, 1923
The Garden of the Prophet, 1933

ХАЛИЛ ЦУБРАН
ПРОРОК
И
ПРОРОКОВ ВРТ

У преводу ДРАГОСЛАВА АНДРИЋА

Београд
2000

ПРОРОК

Илустрације: Халил Џубран

Дизајн: Владета Андрић

Долазак Брода

Он, Изабрани и Вољени, који бејаше зора сопственог дана, дванаест је година чекао у граду Орфалису брод који је имао опет да дође и да га врати на његово родно острво.

А дванаесте године, седмога дана Ајелуле, месеца жетве, узашао је он уз брег изван зидина града, бацио поглед ка пучини, и опазио свој брод где се приближава кроз маглу.

Онда се раскрилише вратнице његовог срца, и радост његова узлете далеко изнад мора. А онда затвори очи, и помоли се ћутке у души.

Али док силажаше низ брег, нека га обузе туга, те помисли у срцу: Како да одем смирено и безболно? Не, нећу из овог града отићи без ране у духу.

Дуги су и болни били дани које сам проводио међу његовим зидинама, дуге су и самотне биле ноћи, а ко може да се без жаљења отргне од бола и самоће?

Премного сам крхотина свог духа развејавао овим улицама, премного има и деце моје жудње што гола тумарају међ овим бреговима, те не могу да одступим од њих без тегобе и бола.

Није то одећа што је одбацујем овога дана, већ кожа коју сопственим рукама отржем са себе.

А није то ни сећање, то што остављам за собом, већ је то срце смекшано глађу и жеђу.

Па ипак, не могу да оклеваам.

Море које све и сва призива себи, призива и мене, те морам да се упустим у тај потхват.

Јер, остати док часови сагоревају у ноћи, то значи следити се, отврднути, и бити у калулу спутан.

Радо бих понео све чега овде има. Али како бих то и могао?

Глас не може понети језик и усне што су му дале крила. Сам мора да се упути у потрагу за прозрачјем.

И сам ће, без свога гнезда, орао узлетети ка Сунцу.

Те тако, кад је доспео до подножја тог брега, опет се осврнуо ка мору, и видео свој брод где се приближава луци, а на прамцу поморце, људе из његове земље.

Душа им његова довикну, овим речима:

Синови моје исконске мајке, јахачи плима и осека,

Колико ли сте пута једрили мојим сновима. А сад ми стижете док се будим, кад најдубље и сањам.

Спреман сам ја да кренем, моја жудња раширених једара чека повољан ветар.

Удахнућу још само једном овај устајали ваздух, бацићу још само један топли поглед за собом,

Па ћу се сврстати с вама, као морепловац са морепловцима.

А ти, безмерно морје, бесана мати,

Ти што једина доносиш мир и слободу и потоку и реци,

Знај да ће овај поток начинити још само један заокрет, само ће још једном да зажубори на овој чистини,

А онда ћу ти прићи, као безгранична кап што пада у безгранични океан.

Док је ходио, угледао је издалека људе и жене како одлазе са својих њива и из својих винограда па журе ка капијама града,

Те је и чуо њихове гласове како му извикују име, и преносе од њиве до њиве вест о приспећу брода.

А он помисли:

Хоће ли дан растанка бити и дан окупљања?

И хоће ли се рећи да је моје вече било, у ствари, моје свануће?

И шта да дам ономе ко је оставио свој плуг усред бразде, или ономе што је зауставио точак своје пресе за вино?

Хоће ли ми се срце претворити у дрво отежало од плодова које бих прикупио да их њима поделим?

И хоће ли моје жеље потећи као изворска вода којом бих напунио њихове чаше?

Јесам ли ја харфа, како би рука Свемоћног могла да ме дотакне, или свирала, како би његов дах могао проћи мноме?

Трагач сам ја за тишинама, па какво сам то благо у тим тишинама нашао које бих с поверењем могао да отуђим?

Ако је ово мој жетвени дан, по којим сам то њивама разасипао семење, у којим то годишњим добима што осташе незапамћена?

Ако је ово одиста час кад дижем своју светиљку, неће то бити мој пламен што ће да гори у њој.

Пуст ћу и мрачан подићи ту светиљку,

А сам ће чувар ноћи да у њу налије уље, па ће и да је припали.

То је он исказао речима. Али много је шта у његовом срцу остало неречено.

Јер ни он сам није могао изрећи своју дубоку тајну.

А кад је ушао у град, сав народ дође да се види са њим, клицали су му сви у глас.

Старешине градске онда искорачише, и рекоше му:

Не одлази од нас.

Био си подневна плина у сумрачјима нашим, а твоја нас је младост сновима даривала да их сањамо.

Ниси међ нама ни туђинац ни гост, него наш син вољени.

Немој још терати наше очи да пате од глади за твојим лицем.

А свештеници и свештенице рекоше му:

Не дај да нас сад раздвоје таласи морски, те да се године које си провео међ нама претворе у сећања.

Кретао си се међ нама као дух, а твоја сенка је била светлост на лицима нашим.

Волели смо те много, али нам љубав бејаше нема, и веловима обвијена. Али сада те она гласно преклиње, и стоји пред тобом разоткривена.

А одвајкада је било тако, да љубав не зна колико је дубока док не куцне час растанка.

Дођоше тад и други да га преклињу. Није им одговарао. Само је сагнуо главу, а они што бејашу близу видеше како му сузе падају по прсима.

Онда и он и народ кренуше ка великом тргу пред храмом.

А из светилишта изиђе жена по имену Алмитра, што беше пророчица.

Он је погледа са бескрајном нежношћу, јер га управо она бејаше потражила прва, поклонивши му веру кад је у њиховом граду био тек један дан.

А она стаде да га узноси, говорећи:

Пророче Божји, у потрази за недокучивим, дуго си у даљинама трагао за својим бродом.

А сад је твој брод приспео, те мораш и да одеш.

Дубока је твоја чежња за земљом твојих успомена, стаништем твојих виших жудњи, те наша љубав не треба да те везује, нити би наше потребе смеле да те задржавају овде.

Па ипак, тражимо од тебе да нам се обратиш пре но што одеш од нас, и да нам своју истину даш.

А ми ћемо је дати својој деци, а ова опет својој, да не нестане никад.

У својој си самоћи бдео над данима нашим, а у својим си бдењима

слушао како се у сну смејемо и плачемо.

Зато нам се сад откриј, и реци нам шта ти је све било показано од оног што је између рођења и смрти.

А он им одговори:

Народе Орфалиса, о чему бих и могао да говорим осим о оном што се и сад покреће у душама вашим?

О Љубави

Рече му онда Алмитра, О Љубави нам говори.

А он подиже главу и погледа тај народ, који се намах утиша, и рече да сви чују:

Кад вам љубав да знак, крените за њом,

Мада су њене стазе камените и стрме.

А кад вас захвате њена крила, подајте јој се,

Мада би мач сакривен међ њеним замајцима могао и да вас рани.

А кад вам се обрати, верујте јој,

Мада њен глас може и да вам распрши снове, као што северац уме да опустоши врт.

Јер као што вас љубав крунише, тако ће и да вас распне. Уме и да вас разлиста, али и да вас скреше.

Као што се погиње до вас да помилује ваше најтананије гранчице што подрхтавају на сунцу,

Тако ће и да се спусти до вашег корења не би ли га протресла, ма колико се оно грчевито држало земље. Прихвата вас се као снопова жита.

Стреса вас да вас оголи.

Просејава вас да вас ослободи од ваших љуспи. Меље вас док јој се потпуно не подате;

А онда вас препушта своме светоме огњу, да бисте постали свети хлеб за свету Божју гозбу.

Чиниће љубав све то са вама да бисте спознали тајне свог срца, и путем тога спознања постали делић срца самог живота.

Али ако бисте, у своме страху, тежили само љубавном спокоју и љубавном ужитку,

Онда је боље да покријете ту своју голотињу и да одете са тога

њеног гумна,

У свет без годишњих доба, где ћете се смејати, али не свим својим смехом, и где ћете плакати, али не свим својим плачем.

Љубав не пружа ништа сем себе саме, и не узима ништа ниоткуд сем од себе.

Љубав не поседује ништа, и није ничији посед;

Јер је љубав довољна сама себи.

Када волите, не треба да кажете, “Бог је у моме срцу,” но, боље, “Ја сам у срцу Божјем.”

И не помишљајте да можете усмеравати ток љубави, јер љубав, ако вас удостоји, ваше токове усмерава.

Љубав не тежи ничему другом до ли да испуни себе.

Али ако волите те морате имати и жеља, нека вам ово буду жеље:

Да се истопите те да будете као поток што клизи упућујући ноћи своје попевке;

Да спознате бол превелике нежности;

Да будете рањени сопственим разумевањем љубави;

Те да крварите и болно и радосно;

Да се будите зором раскриљенога срца, и да будете захвални још једноме дану љубави;

Да усред дана, смирени, снатрите о љубавном заносу;

Те да се извечери вратите захвални своме дому;

А онда да заспите уз молитву у срцу за оне које волите, и са хвалоспевом на својим уснама.

О Браку

Онда Алмитра поново проговори, овим речима, А шта о Браку кажеш, учитељу наш?

А он овако одговори:

Рођени бејасте заједно, и заједно ћете бити заувек.

Бићете заједно и када бела крила смрти развеју ваше дане.

Да, да, бићете заједно чак и у тихом сећању Божјем.

Али нек буде и међупростора у вашем заједништву,

И нек небески ветрови играју међу вама.

Волите једно друго, али од љубави не чините стегу:

Радије, нека вам љубав буде као таласаво море између обала ваших душа.

Пуните пехаре једно другом, али не пијте из истог пехара.

Подајте хлеба једно другом, али не једите од истог комада. Певајте и играјте заједно, и радујте се, али и пуштајте једно друго на миру,

Као што струне лауте не сметају једна другој иако подрхтавају од исте свирке.

Подајте своја срца, али не и све ваше,

Јер ваша срца тек живот може у руци да држи. Заједно стојте, али не једно другом преблизу,

Јер и ступови истог храма стоје одвојени један од другог,

А ни храст и кипарис не расту један у сенци онога другог.

О деци

Тад нека жена што је држала одојче на грудима рече, Говори нам о Деци.

А он им каза:

Ваша деца и нису ваша деца.

То су синови и кћери жудње живота за самим собом.

Приспевају кроз вас али не из вас,

И мада су са вама, ипак вам не припадају.

Можете им дати своју љубав али не и своје мисли,

Јер она имају сопствене мисли.

Можете удомити њихова тела али не и њихове душе,

Јер њихове душе обитавају у дому сутрашњице, који ви не можете походити чак ни у својим сновима.

Можете настојати да будете као она, али не настојте да их учините сличним вама.

Јер живот не иде уназад, нити га јучерашњица задржава.

Ви сте лукови из којих се деца одапињу као стреле.

Стрелац види ознаку на стази бескраја, и извија лук сопственом моћи како би његове стреле одлетеле и брзо и далеко.

Будите радосни што вас извија Стрелчева рука, Јер мада Он воли ту стрелу што узлеће, воли и постојан лук.

О давању

Рече тад неки богаташ, Говори нам о Давању.

А он му одговори:

Дајете тек нешто мало када дајете нешто што је ваше.

Тек када дајете себе, ваистину дајете.

Јер шта су ваши поседи друго до ствари које задржавате и чувате из страха да би вам могле устребати сутрадан?

А сутра, шта ће та сутрашњица донети преопрезноме псу што скрива кости у беспутној пешчари док прати ходочаснике до светог града?

И шта је страх од немаштине друго до немаштина сама?

Није ли страх од жеђи, онда кад вам је извориште обилно, и сам неутољива жеђ?

Има оних што дају мало од многога које имају а дају то зарад признања, те та њихова жеља чини њихове поклоне неподесним.

А има и оних који имају мало, али дају све то.

То су они што верују у живот и у његово обиље, те зато њихова шкриња никада није празна.

Има оних што дају са радошћу, и та је радост њихова надокнада.

Има и оних што дају с муком, и та је мука крст на њиховим леђима.

А има и оних што дају и без те муке, што ни тој радости не теже, нити пак дају зато што им врлине памећу те обзире.

Такви дају као што негде у дну долине мирта издише своје миомирисе у крајолик.

Кроз руке таквих проговара сам Бог, и иза очију њихових смеши се Он на Земљу.

Добро је давати кад се то тражи, али је боље давати и када се не тражи, давати јер се има разумевања;

А за оне широке руке, потрага за неким ко ће да ирими дар већа је

радост од самога давања.

Има ли ичег што бисте другима ускратили?

Све што имате, биће једнога дана дато;

Дајте то зато сада, да би доба поклона било ваше, не наследника ваших.

Често кажете, “Дао бих ја, али само онима који то заслужују.”

Дрвеће у вашем врту тако не каже, а ни стада на вашим испашама.

Дају то она да би живела, јер ускраћивати нешто другима значи нестати.

Бесумње, онај што је достојан да добија своје дане и ноћи, достојан је и свега што би добио од вас.

А онај што је заслужио да пије из океана живота, заслужује и да налије своју чашу водом из вашег поточића.

И која је награда већа од оне што потиче из храброг, незазорног, па и милосрдног прихватања поклона?

И ко сте то ви зарад којих људи отварају своја срца и разоткривају свој понос, не бисте ли видели њихову вредност голу, а њихов понос нескривен?

Погледајте најпре да ли ви сами заслужујете да будете дародавци, оружје даривања.

Јер уистину је живот тај што даје све животу, док сте ви, који умишљате да сте дародавци, уствари само сведоци.

Ви, примаоци - а примаоци сте сви ви - не оптерећујте се тежином захвалности, да не бисте ставили под јарам и себе и онога што даје.

Уздигните се, радије, са самим дародавцем, на његовим даровима као на крилима;

Јер имати сувише обзира према сопственом дугу, то значи сумњати у дарежљивост онога коме је широкогруда Земља мати, а Бог отац.

О Јелу и Пићу

Онда му неки старац, крчмар, рече, Говори нам о Јелу и Пићу.

А он им каза:

Камо среће кад бисте могли живети од мириснога даха земље, и као некаква ваздушна биљка ослањати се само на светлост.

Али пошто морате убијати да бисте јели, и отимати од новорођенчета млеко његове мајке да бисте утољавали своју жеђ, нека то онда буде богослужбени чин.

И нек вам трпеза буде олтар на коме се чистота и невиност шума и долина жртвује зарад нечег што је у човеку још чистије и још невиније.

Кад убијате зверку, реците јој у своме срцу:

“Истом силом којом те убијам, бивам убијан и ја; и ја ћу бити сатрт;

Јер закон који те је предао мојој руци, предаће и мене руци још моћнијој од моје.

Твоја крв и моја крв нису ништа до сок што храни небеско дрво.”

А када зубима загризете у јабуку, реците јој у своме срцу:

“Твоје ће семење живети у мом телу,

А изданци ће се твоји расцвати у мом срцу,

И миомирис ће се твој у мој дах претворити,

Те ћемо уживати заједно у свако годишње доба.”

А с јесени, док прикупљате плодове винограда за своју пресу за вино, реците у свом срцу:

“И ја сâм сам виноград, па ће и моји плодови бити прикупљени за ту пресу за вино,

Те ћу као ново вино бити чуван у вечним посудама.”

А у зиму, када се машате вина, нека у вашем срцу буде песме за сваки пехар;

И нека буде песме у спомен јесењих дана, и вашег винограда, и те пресе за вино.

О Раду

Онда га упита неки орач, Говори нам о Раду.

А он му одговори овако:

Радите да бисте држали корак са земљом и душом земље.

Јер, бити лењивац, то значи бити туђин за годишња доба, то значи искорачити из животне поворке, која послушно али и достојанствено хода ка бескрају.

Када радите, ви сте свирале у чијем се срцу шапутање часова претвара у музику.

Та ко би од вас и хтео да буде као трска, туп и нем, када све друго сазвучно пева?

Стално вам се говори како је рад проклетство а диринчење несрећа.

А ја вам кажем да радећи остварујете свој део најдалекосежнијега сна саме Земље, део који вам је био додељен још кад је тај сан био рођен,

Те радећи свим срцем у ствари волите живот,

А волети га радом, то значи бити у дослуху са најунутарњијом тајном живота.

Али ако у својој муци називате рођење невољом, а подршку пути проклетством исписаним на вашем челу, онда вам одговарам да ништа друго неће до само зној на вашем челу збрисати то што је исписано.

Говори вам се такође како је живот мрачан, а ви, у умору своме, као одјек понављате то што вам казују они који су преморени.

А ја вам кажем да је живот одиста мрачан, сем кад постоји неки

подстрек,

А сваки подстрек је слеп сем кад је ту и знање,
А свако знање је узалудно сем кад је ту и рад,
А сваки рад је испразан сем кад је ту и љубав;
А кад са љубављу радите, повезујете себе са самим собом,
повезујете се и једни са другима, и са Богом.

А шта то значи радити са љубављу?

То значи ткати тканину нитима извлеченим из ваших срца, као да
ваши највољенији треба то ткање да носе.

То значи градити кућу свим срцем, као да у њој треба да живе
ваши највољенији.

То значи бацати семе са нежношћу и жети са радошћу, као да ће
ваши највољенији јести плодове вашег рада.

То значи испунити све оно чему се даје неко обличје дахом
сопственог духа,

И знати да сви благословени покојници стоје унаоколо и гледају
вас.

Често сам вас слушао где кажете, као да говорите у сну, “Онај ко
обрађује мермер, па нађе у том камену отисак своје душе, узвишенији
је од онога што оре,

А онај ко дохвати дугу па је разастре по платну у обличју човека,
надвисио је онога што прави обућу за паша стопала.”

Али ја кажем, и то не у сну већ будан усред дана, да се ветар
ништа топлије не обраћа дивовском храсту него најситнијој влати
травчице;

А само онај је велик ко претвори глас ветра у песму што је
љубављу учињена још слаћом.

Рад је љубав учињена видљивом.

А ако не умете да радите с љубављу већ само са гађењем, боље да
се оставите тог посла, те да седнете покрај вратница храма, и да

убирате милостињу од оних што раде са љубављу.

Јер ако хлеб печете равнодушно, печете горак хлеб, који тек напола утољава човечју глад.

А ако уз гунђање муљате грожђе, ваше гунђање отровом залива вино.

Али ако певате као анђели, но не волите ту песму, заглушујете људима уши, тако да не чују гласове дана нити гласове ноћи.

О Радости и Тузи

Онда му нека жена рече, Говори нам о Радости и Тузи.

А његов одговор беше:

Ваша је радост ваш раскринкани бол.

И оно исто врело из кога врца ваш смех, често је било препуно ваших суза.

А како би и могло другачије да буде?

Што се дубље тај бол усеца у ваше биће, то више радости може у вама да буде.

Није ли врч у коме вам је вино - управо онај врч који се био пекао у грнчаревој пећи?

И није ли лаута што вам разгаљује дух - од истог оног дрвета што је дубљено ножем?

Кад сте радосни, завирите дубоко у своје срце, па ћете видети да тек оно што вам је наносило бол може у нама радошћу да се огласи.

Када сте тужни, завирите опет у своје срце, па ћете видети да уствари плачете за оним што вам је било радост.

Говоре неки од вас, "Радост је боља од туге," а неки кажу, "Не, не, туга је боља."

Али ја вам говорим - њих две су нераздвојне.

Заједно оне стижу, те кад вам за трпезу седне једна од њих, знајте да она друга у вашој ложници спава.

Лелујате се, збиља, као теразије, између туге и радости.

Само када сте празни, мирујете у равнотежи.

Када вас ризничар узме да измери своје злато и сребро, мора и ваша радост или туга да се издигне или да падне.

О Кућама

Искорачи тад неки зидар и рече, Говори нам о Кућама.

А он узврати:

Саградите у својој машти сеницу у дивљини пре но што саградите кућу међ зидинама града.

Јер као што се враћате своме дому у сумрак, враћа му се и онај луталица у вама, вечито далек и сам.

Ваша је кућа ваше овеће тело.

Оно расте на сунцу и спава у спокоју ноћи; и није без снова. Зар и дом ваш не сања? А док сања, зар не одлази из града у гај или на неки брежуљак?

Камо среће да могу да узмем ваше куће у шаку, и да их као сејач расејем по шуми и пољани.

Камо среће да су долине - ваше улице, а зелене стазе - ваша шеталишта, па да можете да тражите једни друге по виноградима, и да се враћате с мирисом земље у одећи.

Али тога још нема.

У своме страху, ваши су вас преци сувише зближили. А тај ће страх потрајати још неко време. Још неко време, те ваше градске зидине раздвајаће ваша срца од ваших поља.

И реци ми, народе Орфалиса, шта то имаш у тим својим кућама?
И шта то чуваш иза тих ојачаних врата?

Имаш ли мир, ту тиху потребу која указује на твоју снагу?

Имаш ли сећања, те светлуцаве лукове разапете између врхова духа?

Имаш ли лепоту, што одводи срце од ствари уобличених у дрвету и камену до свете планине?

Реци ми, имаш ли све то у тим својим кућама?

Или имаш само удобност, и своју пожуду за њом, ту потајницу што ти улази у дом као гошћа, постаје домаћица, а онда господарица?

Да, да, постаје она и укротитељка, што својом куком и бичем претвара твоје узвишеније жеље у лутке.

Мада су јој шаке као од свиле, срце јој је од гвожђа.

Уљуљкује те у сан само да би стала крај твоје постеље и наругала се достојанству пути.

Она исмева твоје здраве назоре, и баца их у жбуње као разбијено посуђе.

Одиста, жеља за удобношћу убија узлете душе, а онда, насмешена, хода у погребној пратњи.

Али ви, децо ширина, ви што сте и у спокоју неспокојни, не смете пасти у клопку и бити припитомљени.

Ваш дом неће бити сидро, него катарка.

Он неће бити блистава покожица која прекрива рану, већ очни капак што чува очи.

Нећете скупити крила да бисте прошли кроз врата, нити погнути главе да не би удариле о таваницу, нити бисте се прибојавати да дишете како зидови не би напукли и срушили се.

Нећете обитавати у гробницама што их мртви праве за живе.

Била она велелепна и раскошна, ваша кућа неће бити тамница за вашу тајну, нити остава за вашу жудњу.

Јер оно што је у вама безгранично, борави у дворима неба, чије су вратнице јутарње измаглице, и чији су прозори песме и тишине ноћи.

О Одећи

А онда рече неки ткач, Говори нам о Одећи.

Његов одговор би:

Ваша одећа скрива много од ваше лепоте, али не скрива оно што није лепо.

И мада у одећи тражите слободу за своје тело, пре ћете у њој наћи тек амове и ланце.

Камо среће да се можете суочити са сунцем уз више своје коже и мање својих хаља,

Јер је животни дах у сунчевој светлости, а рука је живота у ветру.

Неки од вас говоре, "То је северац саткао одећу коју носимо."

А ја вам кажем, да, био је то северац,

Али стид му је био разбој, а за влакно је узео омекшане тетиве.

А кад је обавио посао, насмејао се у шуми.

Не заборавите, скромност је штит од очију оних што нису чисти.

А када нечистих више не буде, шта ће бити та скромност до негве и нечист за дух?

А не заборавите ни то да земља ужива у вашим босим ногама, и да ветрови журе да се поигравају с вашом косом.

О Куповању и Продавању

Неки трговац рече, Говори нам о Куповању и Продавању.

А он овако одговори:

Земља вам препушта своје плодове, па нећете трпети оскудицу ако само знате како да их узмете у наручје.

Размењујући те земаљске дарове, доћи ћете до обиља, и бићете задовољни.

Па ипак, ако размене не обављате с љубављу и благонаклоном праведношћу, оне ће неке одвести само похлепи, а неке глади.

Када се ви, мукотрпници мора и њива и винограда, на трговиштима сусретнете са ткачима и грнчарима и прикупљачима зачина,

Призовите онда врховног духа земље да дође међ вас и да посвети терезије и размернике што пореде вредности с вредностима.

И не дајте голорукима да учествују у вашим погодбама, јер би такви усхтели да трампе своје речи за дела ваших руку.

Таквима ваља рећи:

“Пођите с нама на њиве, или идите нашој браћи који су на мору, те тамо баците своје мреже;

Јер ће земља и море бити издашни према вама као што су и према нама.”

А ако дођу певачи и играчи и они што свирају на лаути, купујте и оно што такви нуде,

Јер и они су скупљачи плодова и тамјана, а оно што доносе, мада обликовано сновима, одећа је и храна за вашу душу.

А пре но што одете с трговишта, постарајте се да нико не оде

својим путем празних руку.

Јер врховни дух земље неће спавати мирно на истру док потребе и најнишчијега међ вама не буду задовољене.

О Злочину и Казни

Тад један од судија градских искорачи и рече, Говори нам о Злочину и Казни.

А он одговори рекавши:

Када ваш дух пође да лута по ветру,

Ви, сами и незаштићени, чините зло другима а тиме и самима себи.

А због тог почињеног зла морате куцати, и сачекати неко време, незбринути, пред дверима благословених.

Ваше је божанско биће као океан;

Заувек остаје неокаљано.

И као прозрачје уздиже само оне који имају крила.

Ваше је божанско биће као Сунце;

Не зна подземне стазе кртица, нити за змијским леглима трага.

Но ваше божанско биће не обитава усамљено у вама.

У вама има и много људског, а и много онога што још и није људско,

Него је безоблични патуљак што сањив хода по магли, у потрази за сопственим буђењем.

А ја бих сад да говорим о томе људском у вама.

Јер само то, а не ваше божанско биће, нити тај патуљак у магли, зна за злочин, и за његову казну.

Често сам вас слушао где говорите о неком ко је починио злочин као да то и није неко од вас, него туђин међ вама, улез у вашем свету.

Али ја кажем, као што се светитељи и праведници не могу издићи изнад оног највишег што је у сваком од нас,

Ни злочинци не могу, нити слабићи, пасти ниже од оног што је најниже и у вама.

И као што усамљен лист не жути без прећутнога знања целог дрвета,

Тако и злочинац не може да почини зло без прећутне воље свих вас.

Као у некој поворци, заједно сте се упутили ка своме божанском бићу.

Ви сте и пут, а не само путници.

А када један од вас падне, тај пада зарад оних који су иза њега, да их упозори на камен о који се могу саплести.

А пада и зарад оних који су испред њега, оних што, мада бржи и сигурнијег корака, тај камен нису склонили.

А почујте и ово, макар те речи тешко пале на ваша срца:

Онај што је убијен, није неодговоран за то што је убијен;

Онај што је опљачкан, није опљачкан без сопствене кривице.

Честит човек није недужан за грехе злоделника,

Ни онај што је белорук није чист од туђих злочина.

Кривац је често жртва оних напаствованих,

А осуђеник још чешће носи терет уместо невиних и неосуђених.

Праведници не могу да се разлуче од неправедника, нити добродушници од злоћудника.

Јер они заједно стоје пред лицем Сунца, као црне и беле нити изукрштане у ткању.

А кад се искида црна нит, ткач ће да разгледа читаво ткање, а прегледаће и разбој.

Ако би ико од вас хтео да суди некој неверној жени,

Нек извага и срце њенога мужа, и нека премери његову душу.

И нека онај који би да ишиба напасника завири у дух жртве.

А ако би ико од вас хтео да кажњава у име правде, те замахне секиром у труло стабло, нека завири у корење;

И збиља, видеће да има корења и доброга и лошег, и плодног и

бесплодног, испреплетаног у тихом срцу земље.

Те тако, ви, судије, што бисте хтели да будете праведни,
Какву бисте казну изrekli ономе ко је поштен у пути, а лопов је у
духу?

И како бисте осудили онога што убија у пути, а сам је убијен у
духу?

И како бисте пресуђивали ономе ко је на делу био варалица и
угњетач,

Али такође био наружен и ојађен?

А како ћете казнити оне чије је кајање већ веће од њихових
преступа?

Није ли кајање правда коју треба да дели управо онај закон коме
радо служите?

Па ипак, не можете невином наметнути кајање, пити пак срце
кривца растеретити од његовога кајања.

Оно ће само од себе, у ноћи, позвати људе да се пробуде и да се
загледају у себе.

Ви што се разумете у правду, како ћете је делити ако свачија дела
не сагледате при пуној светлости дана?

Тек ћете онда знати да су и онај усправљени и онај ко је пао - један
те исти човек што у сумрачју стоји између ноћи свога патуљастога
бића и дана своје божанске бити,

И да угаони камен храма није виши од најнижега камена у
његовом темељу.

О Законима

Неки правозаступник тад рече, Али шта ћемо онда, Учитељу, са нашим Законима?

А његов одговор би:

Законе радо прописујете,

А још их радије кршите,

Као деца што се играју покрај мора, која упорно граде своје куле од песка, да их уз смех разоре.

Али док подижете те своје пешчане куле, море наноси на обалу још тога песка,

Те кад их разрушите, море се смеје са вама. Одиста, море се увек с безазленима смеје.

Али шта ћете са онима за које живот није море, а пи закони исписивани људском руком нису куле од песка,

Него је за такве живот камен, а закон длето којим га клећу по сопственоме лику?

Шта ћемо са богаљем који мрзи играче?

Шта ћемо и са волом који воли свој јарам, и мисли да су јелен и козорог скитнице и пробисвети?

Шта ћемо са престарелом змијом која не може да се отараси свог свлака, па назива све друге и голим и бестидним?

И шта ћемо са оним што рано стиже на свадбену гозбу, а када се преједе и сав малакше, одлази својим путем придикујући како су све гозбе скрнавне а гости преступници?

Шта да кажем о њима сем да и они стоје на сунчаној светлости, али леђима окренути Сунцу?

Ти виде тек своје сенке, а те њихове сенке њихови су закони.

А шта је Сунце за њих до само бацач сенки?

И шта за такве значи придржавати се закона, но погнути се и ићи трагом сопствених сенки по земљи?

Али вас који ходате суочени са Сунцем, која би то обличја исцртана по земљи могла да зауставе?

Вама што путујете са ветром, која би ветреница могла да покаже пут?

Који би људски закон могао да вас веже ако разломите свој јарам, али о вратнице затвора који није човечји?

И ко је тај што ће вас довести пред лице правде ако раздерете своју одећу али је оставите на стази која није човечја?

Народе Орфалиса, можеш ти и да ућуткаш своје добоше, можеш и да развргнеш све жице своје лире, али ко би могао шеви да забрани да пева?

О Слободи

А један говорник рече, Причај нам о Слободи. Одговор његов би:
На градским капијама, и крај огњишта ваших, виђао сам вас где падате ничице одајући пошту својој слободи,

Као што се и робље понизно клања свом тиранину и велича га мада га овај убија.

Да, да, и у гају крај храма и у сенци тврђаве виђао сам и оне најслободније међ вама где носе своју слободу као јарам или лисице на рукама.

И срце би ми тад прокрварило, јер слободни можете бити тек када жуд за слободом постане за вас ам, и када престанете да о слободи говорите као о циљу и остварењу.

Бићете одиста слободни када вам дани не буду лишени брига и кад вам ноћи не буду без нужде и тегобе,

И кад вас све то притисне, а ви се, упркос свему, издигнете над свим тим голи и незауздани.

А како ћете се издићи изнад својих дана и ноћи ако не развргнете ланце којима сте у зору свог просветљења спутали свој подневни час?

Ваистину, оно што називате слободом најјачи је од тих ланаца, ма како им карике блистале на сунцу и засењивале вам очи.

И чега бисте се то одрицали, да бисте били слободни, сем састојака свога сопственог бића?

Ако бисте усхтели да укинете некакав неправедан закон, знајте да је тај закон био исписан вашом сопственом руком на вашем челу.

Не можете га оповрћи спаљујући своје законике, нити га можете збрисати са чела судија својих, макар читаво море излили на њих.

А ако бисте да збацили деспота са престола, постарајте се најпре да му срушите престо постављен у вама самима.

Јер како може тиранин да буде господар оних и слободних и гордих, ако нема тиранства у самој њиховој слободи и срамоте у самој гордости њиховој?

А ако бисте хтели да се отарасите брига, знајте, пре ће бити да сте ви сами одабрали ту бригу него да вам је она била наметнута.

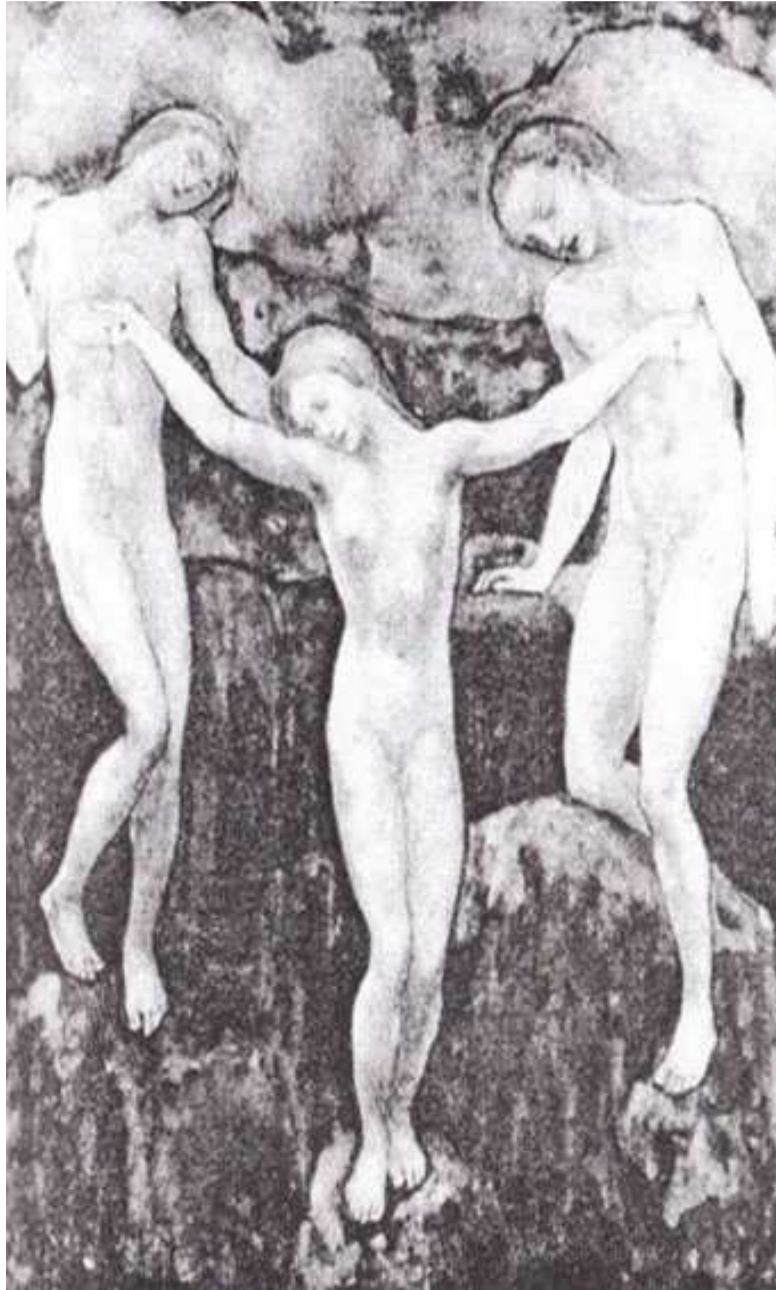
А ако бисте хтели да одагнате страх, станиште тога страха у самом вашем је срцу, а не у пести оног од кога страхујете.

Одиста, све се креће унутар вашег бића у непрекидном полузагрљају - оно за чиме жудите и оно од чега страхујете, оно што вам се гади и оно што вам је драго, оно чему стремите и оно од чега бисте да побегнете,

Све се то креће у вама као светлости и сенке, пригрљене, у паровима.

А кад сенка избледи и кад је нема више, светлост што преостаје за њом постаје сенка неке друге светлости,

Те тако и ваша слобода, кад се ослободи окова, и сама постаје оков за неку вишу слободу.

О Разуму и Страсти

Онда се поново огласи свештеница, и рече, Говори нам о Разуму и Страсти.

А он овако одговори:

Душа је често бојиште на коме ваш разум и ваше расуђивање војују против ваше страсти и ваше похлепе.

Камо среће кад бих могао да будем миротворац у вашој души, кад бих могао да неслогу и супарништво тих ваших прапочела претворим у слогу и попевку.

Али како бих то могао ако и ви сами не бисте били миротворци, штавише љубавници тих ваших прапочела?

Ваш разум и ваша страст, то су вам крма и једро ваше душе, што је кренула морем.

Ако вам се разреже једро или се сломи крма, можете само бити заношени и бацани тамо-амо, или се непомицни наћи насред пучине.

Јер, разум, када сам влада, то је власт која намеће стеге; а страст, када јој се да маха, то је пламен што гори док сам себе не сатре.

Зато, нека вам душа узнесе разум до висине страсти, да би се распевао;

И нек вам душа разумом усмери страст, како би ова преживела своје свакодневно ускрснуће, и као феникс узлетала из својега пепела.

Желео бих да на своје расуђивање и на своју похоту гледате као на два драга госта у вашем дому.

Свакако, једнога госта нећете почаствовати више но оног другог; јер онај ко је обзирнији према једном од њих, губи љубав и веру и једнога и другог.

Када међ бреговљем седите у свежој сенци белих топола, уживајући у миру и спокоју далеких њива и поља, нек ваше срце тихо

рекне, "Разум је покој Божји."

А наиће ли олуја, те моћни ветар протресе шуму, док гром и муња разглашују величанственост неба, нек ваше срце рекне са страхопоштовањем, "Страст је размах Божански."

А пошто сте ви дах у Божјем поднебесју, и лист у Ножјој шуми, и ви треба да отпочивате у разуму и да се размахујете у страсти.

О Болу

Тад проговори нека жена, рекавши, Говори нам о Болу.

А он изрече:

Ваш бол је ломљење шкољке која вам спутава разумевање.

Као што се коштица плода мора распући да би се њено срце изложило сунцу, тако морате и ви спознати бол.

А ако узмогнете да се у срцу непрестано дивите свакодневним чудесима у своме животу, ваш бол вам се неће учинити мање чудесним од радости ваше;

Прихватали бисте годишња доба својега срца као што сте одувек прихватали годишња доба која проходе њивама вашим,

Те бисте спокојно посматрали и њиве свога чемера.

Много од свога бола сами сте изабрали.

То је горак напиток којим вам видар у вама лечи оболело биће.

Зато имајте поверења у тог видара, те пијте његов лек и тихо и спокојно:

Јер ту његову руку, мада тешку и тврду, води милосна рука Невидљивога,

А врч који вам пружа, макар вам пекао усне, уобличен је глином коју је Грнчар омекшао својим сопственим сузама.

О Самоспознању

Тад неки човек рече, “Говори нам о Самоспознању.” А он одговори овако:

Ваша су срца у тишини спознала тајне дана и ноћи.

Али ваше уши чезну за звуком онога што ваше срце зна.

Хтели бисте да знате на речима оно што сте одувек знали у мислима.

Хтели бисте да сопственим прстима такнете голу пут својих снова.

А то тако и треба.

Скривено врело ваше душе мора се пробити напоље и жуборећи похитати ка мору;

А све ће благо из ваших бесконачних дубина бити вашим очима разоткривено.

Али нека се не мери вагом то ваше незнано благо;

И не истражујте дубине свога знања чакљом или виском.

Јер сопствено је биће бескрајно и немерљиво.

Не реците, “Открио сам истину,” него радије, “Открио сам некакву истину.”

Не реците, “Открио сам стазу душе,” него радије,

“Сусрео сам душу што је ишла мојом стазом.”

Јер душа залази на све стазе.

Душа не иде неким правцем, нити пак расте као трска.

Душа се расцветава, као лотос с безбројним литицама.

О Учењу

Тад рече неки учитељ, О Учењу нам шта кажи.

А он им рече:

Нико вам не може открити ништа сем оног што већ лежи, као у полусну, у праскозорју вашег знања.

Учитељ који ходи у сенци храма, међ следбеницима својим, не дели своју мудрост већ више своју веру и своју благонаклоност.

Ако је збиља мудар, не позива вас да уђете у кућу његовог знања, него вас радије води до прага вашег сопственог ума.

Звездозналац вам може говорити о своме поимању простора, али не може да вам уступи то своје поимање. Свирач вам може свирати у дамарима којих у читавом простору има, али вам не може дати уво што хвата те дамаре, ни глас у коме налазе своје одјеке.

А онај ко је упућен у науку бројева може вам говорити о подручјима тежине и подручјима размера, али вас тамо не може и да одведе.

Јер вид једног човека не може своја крила другоме да позајми.

И као што свако од вас стоји сам у Божјем свезнању, тако и свако од вас мора да буде сам у свом спознању Бога и у спознању Земље.

О пријатељству

Тад рече неки младић, Реци нам шта о Пријатељству.

А он овим речима одговори:

Ваш је пријатељ одговор на потребе ваше.

Он је њива коју засејавате са љубављу, и коју жањете са захвалом.

Он је ваше кућиште и огњиште ваше.

Јер ви му долазите гладни, а и да потражите од њега успокојење.

Када вам пријатељ каже отворено шта мисли, не бојте се његовог „не“ у своме духу, и не зазирите од његовога „да“.

А када ћути, нек ваше срце не престане да ислушкује његово, Јер и без речи, међ пријатељима, све мисли, све жеље, сва ишчекивања, рађају се и даље, с радошћу која не тражи повлађивање.

Када се растајете од неког пријатеља, не тугујте због тога;

Јер оно што у њему понајвише волите, може за његовог одсуства да буде још јасније, као што путник планину с подножја јасније види.

И нек у пријатељству не буде другог циља сем продубљавања духа.

Јер љубав што тражи ишта сем разјашњења сопствене тајне, и није љубав него бачена мрежа: хвата се само оно што је и некорисно.

И нека оно што је у вама понајбоље - буде за пријатеља вашег;

Ако зна докле улеже ваша осека, нек зна и докле досеже ваша шлима.

Јер шта је за вас пријатељ кога тражите само да убијете време?

Тражите га само да бисте то време одиста проживели.

Јер, његово је да вам испуни жеље и потребе, а не вашу празнину.

И нек у драгости пријатељства буде и смеха, и заједничких радости.

Јер у роси ситница срце налази своја јутра, и бива окрепљено.

О говорењу

Тад неки учевњак рече, Пробеседи нам о Говорењу. А он овако одговори:

Проговарате онда кад нисте више у миру са сопственим мислима;
А када више не можете да обитавате у самоћи свог срца, станиште налазите на сопственим уснама, јер звук је разбибрига и разонода.

А у много је чему од тога што кажете мисао допола убијена.

Јер мисао је птица висина и ширина, која у кавезу речи може да развије крила, но не и да полети.

Има и таквих међ вама што траже разговорљиве из страха од самоће.

Тишина самотиње износи им пред очи њихова обнажена бића, од којих би да беже.

Има и оних што говоре, те и без свога знања или из нехаја открију неку истину коју ни сами не знате.

А има и оних што носе истину сами у себи, али је не исказују речима.

У њиховим грудима дух обитава у таласавој тишини.

Када се сусретнете са својим пријатељем на друму или на тргу, нека сам дух у вама покреће ваше усне и усмерава вам језик.

Нека се глас што је унутар вашег гласа обрати уву пријатељевог ува;

Јер задржаће душа истину вашег срца као што се памти укус некога вина

И кад му боја буде заборављена а врча више нема.

О Времену

Тад звездозналац рече, А шта нам, Учитељу, кажеш за Време?

Он одговори:

Ви бисте да меримо време, немерљиво и безмерно.

Ви бисте да прилагођавате своје поступке, па и да усмераваате токове свога духа, у складу с часовима и годишњим добима.

Од времена бисте да начините поток на чијој бисте обали седели и гледали га где тече.

Али оно безвремено у вама свесно је безвремености живота,

И зна да је јучерашњица само оводневно сећање, а да је сутрашњица само данашњи сан.

А оно што у вама пева и снатри, још борави у окружју онога првог тренутка који је развејао звезде по васиони.

Ко од вас не осећа безграничност сопствене моћи да воли?

Па ипак, ко не осећа да је сама та љубав, иако безгранична, као под опсадом у самом средишту његовог бића, и као да не ходи од једне љубавне примисли до друге, нити од једних љубавних чини до других?

И није ли љубав иста као и време, неподељена и беспросторна?

Но ако у својој мисли морате измерити време на годишња доба, нек свако доба окружи сва она друга,

И нека данашњица обгрли јучерашњицу сећањем, а сутрашњицу чежњом.

О Добру и Злу

Тад један од градских старешина рече, Говори нам о Добру и Злу.

А он одговори:

О добру у вама могу да вам говорим, али не и о злу.

Јер шта је зло, до ли добро измучено сопственом глађу и жеђу?

Ваистину, када је добро гладно, трага за храном чак и у мрачним пећинама, а и жабокречину пије када је жедно.

Добри сте кад сте једно са самим собом.

Па ипак, нисте зли ни кад са самим собом нисте једно.

Јер, подељена кућа није разбојничка јазбина, но и тад није друго до подељена кућа.

А и брод без кормила може да бесциљно лута између опасних спрудова, па ипак да не потоне.

Добри сте када стремите да дајете нешто од себе.

Па ипак, нисте зли ни када тражите за себе неки добитак.

Јер и кад стремите добитку, само сте корен који се држи земље, и на њеним се грудима гоји.

Бесумње, не може плод да корену каже, "Буди као ја, зрео и увек вољан да раздељујеш своје обиље."

Јер плоду је потребна раздеоба, корену прихват.

Добри сте кад сте, док говорите, будни,

Па ипак, нисте зли ни кад спавате, и кад вам се језик бесциљно тетура.

И говор што посрће, може да ојача слабашни језик.

Добри сте када идете своје циљу чврстим и смелим кораком.

Па ипак, нисте зли ни кад се тамо упутите храмљући.

Ни они који храмљу не иду унатрашке.

Али ви што сте снажни и брзи, немојте да пред богаљима храмљете верујући да је то знак ваше пажње.

Добри сте на безброј начина, но нисте зли ни када нисте добри,

Само сте беспослени и троми.

Штета што јелени не могу да корњаче науче окретности.

У вашој жудњи за вашим свеобухватнијим бићем лежи ваша доброта: а те доброте има у свима вама.

Али у некима од вас та је жудња бујица што моћно јуриша к мору, односећи му тајне бреговља и песме шума.

А у другима је то спороход поток који се губи у кутовима, кривуда и оклева пре но што доспе до обале.

Али нек онај ко жели много штошта не рекне оиоме што жели мало, "Зашто си тако спор и тетурав?"

Јер они одиста добри не питају гоље, "Где ти је одећа?", нити оне бескућне, "Шта ти задеси кућу?"

О Молитви

Тад рече свештеница, Говори нам о Молитви.

А он јој овако одговори:

Ви се молите кад сте у невољи, и кад вам нешто треба; добро би било да се молите и у жеку весеља и у данима свеобиља.

Јер, шта је молитва него ширење вашег бића по живоме прозрачју?

А ако изливате у простор сопствену тмину да би вам било лакше, зарад угоде своје разливате и свитање свог срца.

Ако пак само можете да плачете када вас ваша душа позове на молитву, треба да вас подбоде, и да вас, макар и расплакане, све изнова подбада, док се не озарите смехом.

Кад се молите, успињете се да бисте се у ваздуху сусрели са онима који се моле у томе истоме часу, а које сем у молитви можда и не бисте срели.

Нек ваша посета, зато, том невидљивом храму не буде зарад ничега другог до ради тога заноса и нежног сједињења.

Јер ако у храм уђете без икакве друге сврхе осим да нешто тражите, нећете то добити;

А уђете ли у њега да бисте показали колико сте скрушени, нећете бити ободрени;

Па чак и ако уђете у њега да бисте просили за туђе добро, нећете бити саслушани.

Довољно је, тек, ући у невидљиви храм.

Не могу да вас научим како да се молите речима.

Бог не слуша ваше речи, сем кад их Он сам вашим уснама изговара.

А не могу да вас научим ни молитви мора и шума и планина.

Али ви што сте рођени на планинама и у шумама и по морима,
њихове молитве можете открити у своме срцу,

А послушнете ли само ноћни спокој, чућете их где кажу у тишини,
“О, Боже, који си наше крилато биће, твоја је то воља у нама што
нешто хоће.

Твоја је то жеља у нама што нешто жели.

Твоја је то побуда у нама што преобраћа наше ноћи, које су твоје,
у дане, што су такође твоји.

Не можемо од тебе тражити ништа, јер сам спознајеш наше
потребе још и пре но што се роде у нама:

Ти си наша потреба, те дајући нам више од себе, дајеш нам све.”

О Задовољству

Онда неки пустињац, што би једном годишње навраћао у град, искорачи и рече, Говори нам о Задовољству.

А он овако одговори:

Задовољство је славопојка слободи,

Али није слобода.

Расцвет је то жеља ваших,

А не и њихов плод.

То је дубина што вапи за висином,

А ни дубока није, нити висока.

Крило је то у кавезу што хоће да полети,

Но није и свеобухватни простор.

Да, уистину, задовољство је славопојка слободи, И волео бих да је певате пуна срца, али не бих хтео да изгубите своја срца певајући је.

Неки од вас младих трагају за задовољствима као да је то све, па се због тога укоревају и суди им се.

Ја их не бих укоревао, нити бих им судио. Хтео бих да трагају.

Јер, наћи ће они задовољство, али и не само то; Седам сестара оно има, а и она најнеприметнија међу њима лепша је од задовољства самог.

Зар нисте чули за оног што је копао земљу трагајући за корењем, а нашао је благо?

Неки од вас старијих присећају се својих задовољстава са кајањем, као престапа чињених у пијанству.

А треба да се тих својих уживања сећају са захвалом, као и летњих жетви.

Али ако им кајање доноси олакшање, нека се кају.

А има међ вама и оних што нису ни млади да трагају, нити су престари да се присећају,

Те у свом страху од трагања и сећања зазиру од свих задовољстава, да не би занемарили дух или се огрешили о њега.

Али је и у томе њихово задовољство.

Јер тако и они налазе благо, мада су дрхтавих руку копали корења ради.

Но реците ми, ко је тај који може о дух да се огреши?

Хоће ли се славуј огрешити о ноћни спокој, или свитац о звезде?

И хоће ли ваш пламен или ваш дим бити на терету ветру?

Мислите ли да је дух устајала барица коју можете ускомешати штапом?

Често, ускраћујући себи неко задовољство, само ћушкате жеље у дубине свог бића.

Ко зна хоће ли то што је данас пропуштено сачекати сутрашњи дан?

Зна ваше тело шта је наследило, и које су његове оправдане потребе, и не да се преварити.

А тело ваше је харфа ваше душе,

Те је на вама хоћете ли измамити нежну свирку из њега, или пак збркане звуке.

Сад као да ме питате у своме срцу, "Како да разликујемо оно што је у уживању добро од онога што није?"

Изиђите на своје њиве и у своје вртове, па ћете видети да је за пчелу уживање да скупља мед са цвета,

Но ужива и цвет да пружа мед својој пчели.

Јер, за пчелу је цвет извориште живота,

А пчела је за мед љубавни гласоноша,

Те је за њих обоје, за пчелу и за цвет, пружање и прихватање тог задовољства и потреба и занос.

Народе Орфалиса, буди у својим задовољствима као пчела и цвет.

О Лепоти

Тад песник један рече, Причај нам о Лепоти.

Он одговори:

Где ћете трагати за лепотом, и како ћете је наћи, ако вам она сама није и пут и водич?

И како ћете говорити о њој ако она сама није ткач нашега говора?

Ојађени и повређени говоре, “Лепота је добра и блага.

Шета међ нама као млађана мати што се устеже да покаже колико се поноси.”

А страсници говоре, “Не, лепота је нешто моћно и страшно,
Као олуја, протреса земљу под нама и небо изнад нас.”

Уморни и клонули кажу, “Сва је лепота у нежноме шапату.
Говори нам у самом нашем духу.

Глас се њен подаје нашој ћутњи као танушни одсјај што трепти у
страху од сенке.”

Говоре неспокојни, “Слушали смо је како кличе по планинама,
А с њеним усклицима стизао је и топот копита, уз снажне замахе
крила и уз лавље урлике.”

Ноћу говоре градски чувари, “Лепота ће се издићи уз свитај са
истока.”

У подне, мукотрпници и луталице говоре, “Видели смо је како се
нагиње над Земљу са Сунчевих прозора.”

У зиму, говоре они што излазе на снег, “Доћи ће у пролеће, да
скакуће по горју.”

А на летњој припеци, жетеоци говоре, “Виђали смо је где се поиграва с јесењим лишћем, а у коси јој, видели смо, бејаше нешто снега.”

Говорили сте ви о лепоти све то,

Па ипак, то и нисте говорили о њој, него о својим неурољеним потребама,

Али лепота није потреба, него занос.

То није жедна усна, ни испружена празна шака,

Већ разбуктало срце и зачарана душа.

То није слика коју бисте волели да видите, ни песма коју бисте желели да чујете,

Већ призор који видите и кад склопите очи, и напев који чујете и када затворите уши.

То није биљни сок у избразданој кори, ни окриљена канца,

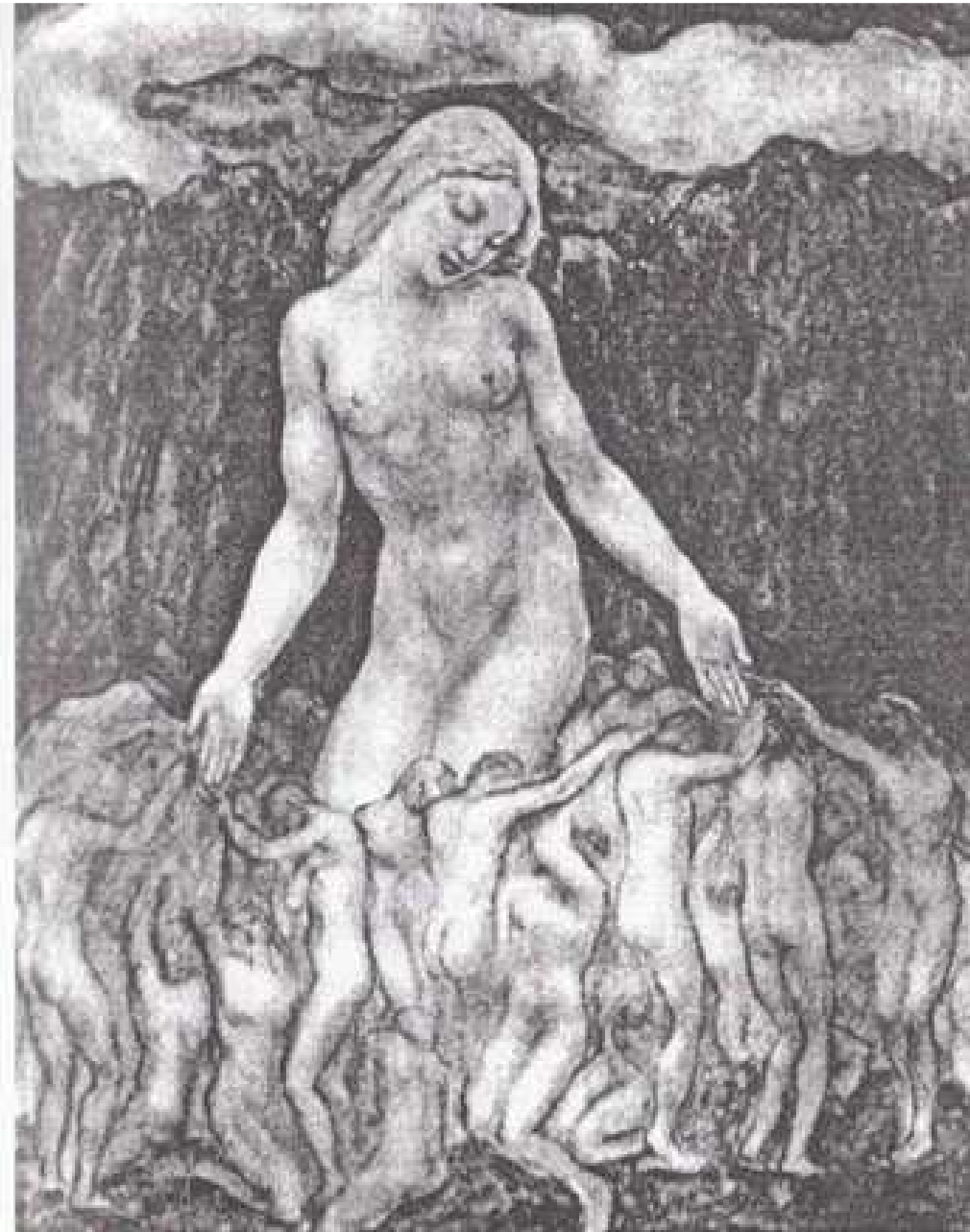
Већ врт што вечно цвета, и јато анђела које вечито лети.

Народе Орфалиса, лепота је живот, кад живот скине вео са свога светог лица.

Али ви сте тај живот, а ви сте и тај вео.

Лепота је вечност што себе у зрцалу гледа.

Али ви сте та вечност, и ви сте то зрцало.

О Вери

Тад неки стари свештеник рече, Говори нам о Вери. А он им каза:
Јесам ли говорио данас о ма чему другом?

Зар није сва вера у делима и у мислима,

И у ономе што није ни дело ни мисао, већ чудо и изненађење што стално у души искрсава, чак и кад руке клешу камен или опслужују разбој?

Ко може да одвоји веру од својих поступака, и своја веровања од својих занимања?

Ко може да пред собом разастре своје часове, говорећи, “Ови ће бити за Бога, а ови пак за мене; ови за моју душу, а ови за моје тело”?

Сви су часови ваши крила што се размахују простором од бића до бића.

Онај ко своју честитост само носи као празничну одећу, боље да иде наг.

Ветар и сунце неће му испробадати кожу.

А онај ко своје понашање објашњава дужносним правилима, тај своју птицу певачицу држи утамничену у кавезу.

Најлепша песма не допире кроз решетке и жице.

А онај за кога је богослужење прозор, који се отвара али се и затвара, још није крочио у кућу своје душе, чији су прозори отворени све од зоре до зоре.

Ваш свакодневни живот — то вам је храм и вера.

Кад год му приступате, понесите све што је ваше.

Узмите плуг, и наковањ, и чекић, и лауту,

Све оно што сте обликовали из потребе, или уживања ради.

Јер у својим се сањаријама не можете издићи изнад својих достигнућа, нити можете пасти ниже од својих промашаја.

И поведите све људе:

Јер, богослужећи не можете узлетети изнад њихових нада, нити се скрушити испод њиховог очајања.

А ако бисте хтели да спознате Бога, немојте зато бити решавач загонетки,

Него се боље обазрите око себе, па ћете Га видети како се игра са вашом децом.

И погледајте у висине; видећете Га како ходи по облацима, ширећи руке у блеску муња и слазећи са кишом.

Видећете га како се смеши међ цвећем, а онда устаје и међ дрвећем вам рукама домахује.

О Смрти

Онда Алмитра проговори, рекавши, Сад бисмо хтели да питамо за Смрт.

А он рече:

Хтели бисте да знате тајну смрти.

Али како ћете је открити ако је сами не потражите у своме срцу?

Ноћобдија сова, чије су очи слепе за дан, не може тајну светлости да открије.

Ако бисте одиста хтели да сагледате дух смрти, широко отворите срца за тело живота.

Јер живот и смрт су једно, као што су једно река и море.

У дубинама ваших нада и жеља лежи ваше тихо спознање оностраног;

И као семење што сања испод снега, срце вам о пролећу сања.

Имајте поверења у своје снове, јер у њима су сакривене двери вечности.

Ваш страх од смрти и није ништа друго до дрхтање пастира пред краљем чија му рука лежи на рамену да би га почаствовала.

Не радује ли се тај пастир, упркос своме дрхтању, што ће да носи ту краљевску ознаку?

Но није ли, ипак, још више заокупљен тим својим дрхтајима?

Јер шта то значи умрети, до ли изићи наг на ветар и окопнети на сунцу?

И шта то значи престати да се дише, до ли ослободити дах од његових неспокојних осека, да би се издигао и разастро се, и потражио, несметан, Бога?

Тек кад се напијете воде са реке Ћутње, одиста ћете певати.
А када доспете до врха планине, почећете да силазите.
И када земља затражи удове ваше, тек тада ћете одиста заиграти.

Опраштање

Онда већ паде вече.

И рече Алмитра, пророчица, Нека је благословен дан, и ово место, и твој дух који рече своје.

А он јој одговори, Бејаш ли то ја који говораш?

Нисам ли био и онај који слуша?

Тад сиђе низ степенице Храма, и сав тај народ пође за њим. А он доспе до брода и стаде на палубље.

И опет се окренувши народу, подиже глас, и рече:

Народе Орфалиса, ветар ми налаже да вас сада напустим.

Мање се журим но ветар, али морам да идем.

Ми путници, што вечно тражимо самотније путеве, не започињемо ниједан дан тамо где смо докрајчили претходни; и ниједан нас излазак сунца неће затећи тамо где нас је његов залазак оставио.

Путујемо чак и док земља спава.

Ми смо семење издржљиве биљке, те кад сазремо и кад нам срце постане једро, бивамо предати ветру и њиме развејани.

Кратки су били моји дани међ вама, а још су краће биле речи које вам изговорих.

Но ако би мој глас ишчилео у вашем слуху, и моја љубав ишчезла из вашег сећања, онда ћу опет доћи,

Да проговорим из богатијег срца, и податнијим уснама.

Да, вратићу се са плимом,

Те макар ме и сакрила смрт, и обујмила већа тишина, ипак ћу потражити ваше разумевање.

А нећу га потражити узалуд.

Ако је ишта истина од онога што рекох, та ће се истина открити јаснијим гласом, речима сроднијим вашим мислима.

Одлазим сад са ветром, народе Орфалиса, али не силазим у празнину;

А ако овај дан није испуњење ваших потреба и моје љубави, нек буде обећање до неког другог дана.

Човекове се потребе мењају, но не и његова љубав, нити његова жеља да та његова љубав услиши његове жеље.

Знајте, дакле, да ћу вам се вратити из немерљиве тишине.

Измаглица што се јутром лелуја, да по њивама остави само росу, уздићи ће се и згрудвати у облак, па пасти као киша.

А ни ја нисам био несличан измаглици.

Ходио сам вашим улицама у тишини ноћи, и мој је дух улазио у ваше куће,

А откуцаји ваших срца и у моме су срцу дамарали, дах ваш је био и на мом лицу, те вас познајем све.

Да, да, спознао сам ја и вашу радост и бол, а док сте спавали, ваши су снови били и моји снови.

Често сам био међ вама као језеро међ планинама.

Био сам зрцало за те висове у вама, падине, удолине, па и за прелете јата ваших мисли и жеља.

А у моју тишину допирао је смех ваше деце, налик на потоке, и жудња ваших младих, налик на реке.

И кад би доспели до мог дна, ти потоци и реке не би прекидали песму.

Али нешто још слађе од смеха, и веће него жудња, допирало је до мене.

Беше то оно безгранично у вама;

Беше то свеобухватни човек чије сте ви само ћелије и мишићи;

Онај у чијој је песми то ваше попевање само безвучно дрхтуруење.

Тек у томе свеобухватноме човеку и ви сте свеобухватни,

А гледајући њега, и вас сам видео и волео.

Јер до којих даљина може љубав да допре што нису у томе пространству?

Који призори, каква ишчекивања, и каква нагађања могу да надвисе тај лет?

Као дивовски храст прекривен латицама јабуковога цвета, такав је тај свеобухватни човек у вама.

Његова моћ вас прикива за тло, његов вас миомирис подиже у висине, а у његовој сте трајности бесмртни и ви сами.

Речено вам је већ да сте, и кад сте као ланац, нејаки као његова најслабија карика.

То је тек пола истине. Јер, ви сте и као његова најснажнија карика јаки.

Мерити вас вашим најбезначајнијим чином, то је као одмеравати моћ океана по томе колика је ништавност његове пене.

Оцењивати вас по вашим неуспесима, исто је што и кривити годишња доба за њихову несталност.

Да, ви сте као океан,

И мада бродови насукани на вашим обалама чекају плиму, не можете, као што не може ни океан, да убрзате приспеће својих сопствених шима.

А и годишњим сте добима слични,

Те мада у својој зими поричете своје пролеће,

Ипак се оно, почивајући у вама, сањиво смеши, јер га то и не врећа.

Немојте помислити да вам ја све то говорим како бисте једни другима могли рећи, "Лепо нас је хвалио. Видео је само оно добро у нама."

Само вам износим речима оно што и ви сами осећате у мислима.

А шта је знање речи, до сенка безречног знања?

Ваше су речи и моје мисли таласи који допиру из запечаћеног сећања што води забелешке о нашој јучерашњици,

И о негдашњим данима кад Земља није знала ни за нас ни за себе,

И о ноћима кад је била сва сковрана у збрци.

Долазили су вам мудри људи да вам дају понешто од своје мудрости. А ја сам дошао да нешто од ваше мудрости узмем:

И гле, пронађох оно што је и од мудрости веће.

То је тај пламени дух у вама што се сам собом храни,

Док ви, не обраћајући пажњу на то што се он шири, оплакујете своје дане што копне.

Живот у потрази за животом у телу, то вам је оно што страхује од гроба.

Овде грובה нема.

Ове планине и долине само су колевке, и камење по коме се прелази преко воде.

Када год идете њивом у коју сте положили своје претке, добро се обазрите око себе, па ћете видети себе саме и своју децу где плешу руку за руку.

Уистину, често сте раздрагани а да то и не знате.

Долазили су вам и они којима сте за златна обећања давали све богатство и сву моћ и сву славу.

Ја сам вам давао мање од обећања, па ипак бејасте још широкогрудји према мени.

Давали сте ми ону дубљу жеђ за животом.

Сигурно за човека нема лепшега дара до оног што преобраћа све његове циљеве у исушене усне, а читав живот у извор.

А у томе и јесте сва почаст која ми се указује, и сва моја награда -

Што, кад год приђем извору да утолим жеђ, видим да је и сама та жива вода жедна,

Те ме и сама пије док се напијам њом.

Неки су међу вама сматрали да сам превише поносит или превише скрушен да бих поклоне прихватао.

Ја одиста и јесам исувише поносит да прихватам наднице, али не и поклоне.

И мада сам јео дивље бобице по бреговљу када сте хтели да будем са вама за трпезом,

И спавао на степеништу пред храмом када бисте ми радо пружили преноћиште,

Ипак, није ли ваша топла брига за моје дане и ноћи чинила скромну храну слатком за моја уста, и овенчавала моје снове видовитошћу?

За ово сам вам понајвише захвалан:

Дајете много, а и не знате да дајете.

Љубазност што у зрцалу зури у саму себе претвара се у камен,

А добро дело које самоме себи ласка постаје рођак клетве.

Неки међ вама су ме сматрали повученим, и напијали се мојом самоћом,

Те се и говорило, “Саветује се са дрвећем у шуми, али не и са људима.

Седи сам самцит на врховима брегова, и гледа, доле, наш град.”

Истина је да сам се пео на висове и ходио по самотним окрајцима.

Како сам и могао да вас видим осим са велике висине или са велике даљине?

Како неко и може да буде близак ако није далеко?

А други међ вама обраћаху ми се, мада не и речима, овако:

“Незнанче, незнанче, љубавниче недосежних висина, зашто обитаваш на тим висовима где орлови граде своја гнезда?

Зашто за недокучивим трагаш?

Које би то олује хтео да ухватиш у своју мрежу,

Коју то маглену птицу ловиш по небесима?

Дођи, и буди један од нас.

Сићи, и утоли своју глад нашим хлебом, и своју жеђ нашим вином.”

У самотињи својих душа, говорили су тако;

Али да им је самоћа била дубља, знали би да сам трагао само за тајном ваше радости и вашег бола,

А ловио сам само она свеобухватнија бића која ходају небом.

Али ловац је био и онај кога лове;

Јер многе моје стреле напустише мој лук само да потраже моје сопствене груди.

А и летач је био и онај који пузи;

Јер кад би се на сунцу раширила моја крила, њихова сенка на земљи била би као корњача.

А и верник је био и онај који сумња;

Јер често сам стављао прст у сопствену рану како бих више веровао у вас, а и боље вас знао.

Са том вером и знањем зато вам сад и кажем,

Нисте ви заточени у своја тела, нити сте ограничени том кућом и њивама.

То што ви јесте, борави изнад планина, и крстари са ветром.

Није то нешто што пузи по сунцу топлоте ради, нити пак копа рупе по мраку да буде на сигурном,

Већ је то нешто слободно, дух што обвија Земљу и прозрачјем се креће.

Ако су ове речи и мутне, немојте тежити да их разбистрите.

Мутан је и магловит почетак свију ствари, но не и њихов крај,

А ја бих волео да ме се сећате као почетка.

Живот, а и све што живи зачето је као магла, не као кристал.

А ко зна није ли кристал магла што се распада?

Кад ме се будете сећали, волео бих да вам ово у сећању буде:

Оно што изгледа најнемоћније и најсмушеније у вама, најјаче је и најодлучније.

Није ли управо ваш дах подигао и очврснуо ваша тела?

И није ли то сан кога се нико од вас не сећа подигао овај град, и дао обличје свему што је у граду?

Кад бисте само могли видети плиме тог даха, не бисте више видели ништа друго,

А када бисте могли чути шапате тога сна, не бисте више чули никакав други звук.

Али то не чујете, и не видите то, а тако је и боље.

Вео што вам обвија очи, биће подигнут истим рукама што су га и исткале,

А глину којом су вам запушене уши пробиће исти прсти што су је ту и утрљали.

Тад ћете и видети,

Тада ћете и чути.

Па ипак, нећете зажалити што спознасте слепило, и што бејасте глуви.

Јер тога ћете дана спознати скривене сврхе што се у свему крију,

Те ћете благосиљати таму као што бисте благосиљали светлост.

Рекавши им све то, обазре се он око себе, и виде крмара свог брода где стоји за кормилом, и где већ гледа час у једра, сва раширена, час у даљине.

Те рече,

Стрпљив је, исувише је стрпљив тај крмар мога брода.

Ветар већ дува, и једра су немирна,

И сама крма моли да се управља њоме;

Па ипак, крмар ме мирно чека да се доречем.

А и ти моји морнари, што чују хор пучине, и они су ме стрпљиво слушали све ово време.

Сад неће чекати више.

Спреман сам.

Поток је доспео већ до мора, које ће опет, као мати, да пригрли сина на своје груди.

Остај ми збогом, народе Орфалиса.

Овај је дан дошао своме крају.
Затвара се над нама као локвањ над својом сутрашњицом.
Задржаћемо оно што нам је овде дато,
А ако то не буде довољно, морамо да се поново окупимо, и да
пружимо руке, заједно, ономе који даје.
И не заборавите, вратићу вам се ја.
Мало ће времена проћи, и већ ће моја чежња да прикупи прах и
пену за неко друго тело.
Мало ће времена проћи, трен покоја на ветру, и нека друга жена
ће да ме роди.
Збогом, и вама, а и младости мојој, коју проведох с вама.
Колико јуче, срели смо се у сну.
Певали сте ми у мојој самотињи, а ја сам од ваших снова дигао
кулу на небу.
Али спавање наше одлепрша, и заврши се наш сан, и више није
зора.
Подне је сад над нама, и наш тетурав корак стреми размаху дана,
морамо се растати.
Ако се сретнемо опет у сумраку сећања, опет ћемо се упустити у
разговор, а и запеваћете ми дубљим гласом.
А ако нам се руке сретну у другом неком сну, подићи ћемо другу
кулу у поднебесју.
Рекавши и то, даде знак морнарима, те они одмах дигоше сидро и
одвезаше брод са сидришта, па отпловише на исток.
И крик се вину из пастве као из једног срца, подиже се у сумрак, и
би однесен к мору као силан зов трубе.
Само Алмитра остаде нема, зурећи за бродом док није нестао у
магли.
А кад се сви разиђоше, она остаде сама на зидинама луке,
сећајући се у срцу његових речи:
“Мало ће времена проћи, трен покоја на ветру, и нека друга жена
ће да ме роди.”

ΠΡΟΡΟΚΟΒ ΒΡΤ

Изабрани и Вољени, који бејаше подне за доба његово, врати се на своје родно острво у месецу јесењем, што беше месец сећања.

Док му се брод приближавао луци, стајаше он на прамцу, где његови морнари беху сви око њега. А повратак завичају био му је у срцу.

Тад он и проговори, а море му бејаше у гласу кад рече: “Почуј ме, родно острво наше. Чак и овде, тло нас је изнедрило као песму и као загонетку; песму за небо и загонетку за земљу; а шта је то између неба и земље што ће да узнесе ту песму и реши ту загонетку ако не страственост наша?”

Море нас опет препушта овим обалама. Ми смо тек један талас међу његовим таласима. Шаље нас овамо да обзнанимо сопствени говор, но како ћемо то моћи ако не разглобимо складну целину нашега срца на стени и на песку?

Јер ево шта је закон помораца и мора: ако си жељан слободе, мораш се преобразити у маглу. Безобличје увек тежи обличју, као што звездани прах жели да се претвори у сунца и месеце; а ми који смо трагали за многочим, и који се сад враћамо овом острву као крути калупи, морамо опет да будемо као магла, и да све спознамо испочетка. А шта је то што може да заживи и да се узнесе у висине ако се не би расточило у страст и у слободу?

Занавек ћемо ми бити у потрази за обалама где можемо певати а да нас неко чује. Али шта ако се неки талас ступи негде где ничије уво не може да га чује?

Управо оно што је нечујно у нама продубљује нам тугу. Али управо то што је нечујно уобличава нам душу, и подешава судбину.”

Онда искорачи један од помораца и рече: “Учитељу, водио си нашу жудњу ка овој луци, и ето, сад смо и стигли до ње. А ипак, говориш нам о тузи, и о томе како ће срце да нам се расточи.”

А он му одговори, рекавши: “Та зар ја нисам говорио о слободи, и о магли која је виши вид наше слободе? Па ипак, са болом ходочастим острву где сам рођен, као што дух погубљеног долази да клекне пред онима што су га погубили.”

Проговори још један морнар, који рече: “Види то мноштво света на лучкоме подзићу. У својој ћутњи, предосетили су и дан и час твојег доласка, па су се окупили, дошавши са својих њива или из винограда, из љубави и из потребе, да те ту сачекају.”

А Изабрани и Вољени упути поглед далеко ка томе свету, осећајући у срцу сву ту њихову жудњу, али не рече ништа.

Онда се зачу повик тога народа, повик пун сећања и молбе.

А он се обрати поморцима, и рече: “Али шта их је то довело овде? Био сам ловац у далеком поднебљу. Усмеравајући их и одапињући, утрошио сам све златне стреле које ми бејаху дали, али им не доносим никакав плен. Нисам следио за тим стрелама. Можда се оне још разлећу ка сунцу, са понешто паперја рањених орлова који неће да се стропоштају на земљу. Или су можда златни вршци тих стрела допали у руке оних којима ће добро доћи да би се домогли хлеба и вина.

Не знам где су те стреле окончале свој лет, али знам оволико: винуле су се к небу, и извиле се на њему.

Па ипак, још се љубав брижно надвија надамном, а и ви, морнари моји, још једрите куда ми се привића, те нећу остати нем. Прокликтаћу када ми време дође да ме шчепа за грло, и пропеваћу када ми пламење опржи усне.”

А они осећаху у срцу некакав немир док им говораше о томе, те један рече: “Учитељу, подучи нас свему, па ћемо можда то и да разумемо, јер у нашим венама струји и твоја крв, а твој је миомирис и у нашем даху.”

Онда им одговори, а у гласу му бејаше ветар кад рече: “Зар сте ме довели до роднога острва да бих био учитељ? Мудрост ме још није затворила у свој кавез. Још сам ја зелен и премлад да бих говорио о ичем осим о сопственом бићу, које је заувек само дубина што се одазива дубини.

Они што за мудрошћу жуде, нека је потраже у златици или у прстохвату црвене иловаче. Ја сам још само певач. Још ћу да опевам земљу, и ваша сновиђења што лутају од сна до сна. А поглед ће ми титрати поврх мора.”

Онда брод ушлови у луку, и доспе до лучкога подзића, те Изабрани и Вољени тако приспе до својег родног острва, и нађе се опет међ својима. А из њихових се срца изви велебни поклик, тако да се сва жудња за завичајем усталаса у њему.

Ћутаху они онда, чекајући му реч, али им се он не одазва, опхрван тугом сећања, те само рече у срцу својему: “Не рекох ли то ја да ћу им запевати? Та ја могу само да отворим уста како бих пустио глас живота да се уздигне до ветра, у потрази за радошћу и подршком.”

А онда Карима, која се играла са њим, као дететом, у Врту његове мајке, рече: “Дванаест си година крио своје лице од нас, и дванаест смо година били гладни и жедни твојега гласа.”

А он је погледа са бескрајном нежношћу, јер она бејаше та што је склопила очи његовој мајци коју смрт захвати белим крилима својим.

И одговори јој: “Дванаест година? Дванаест година, тако ли рече, Карима? Нисам ја своју чежњу мерио звезданим хватима, нити сам ослушкивао њене одјеке, да одмерим колико је дубока. Јер љубав, ако је то љубав што чезне за својим завичајем, исцрпљује временске мере и временске одјеке.

Има тренутака испуњених бескрајном раздвојеношћу. Али раздвојени су само они чији је дух исцрпен. А ми се можда нисмо ни раздвајали.”

Изабрани и Вољени погледа сав тај народ, и све их виде, и младе као и старе, и крепке као и жгољаве, и оне преплануле од сунца и

ветра као и оне бледолике; и сва су лица зрачила жудњом и радозналошћу.

И рече један: “Учитељу, живот се сурово поиграо са нашим надама и жељама.

Срца су нам немирна, јер штошта не схватамо. Молим те, утеши нас, разоткриј нам узроке наших мука.”

Опхрван самилошћу, рече им он: “Живот је старији од свег и свачег што живи, као што је и лепота била већ окрилаћена пре него што се родила на самој земљи, и као што је истина била истина пре него што бејаше изречена.

Живот пева и у нашим ћутњама, а снови и у дремежу нашем. И када смо смлаћени и клонули, живот је високо устоличен. И док ми плачемо, живот се смеши дану, а слободан је и док ми вучемо своје окове.

Често изричемо Животу горке погрде, али само кад смо ми сами грки и тмурни. А изгледа нам празан и неисплатив, али само кад нам душа залута у некакву пустош, а срце нам је обамрло од обузетости самим собом.

Живот је и дубок, и узвишен, и далек; и мада само својим најдалекосежнијим погледом можете допрети тек до његових стопала, ипак је он сасвим близу; и мада само дашак вашег даха може да допре до његовог срца, присенак ваше сенке mine му преко лица, а одјек вашег једва чујног плача преображава се у његовом срцу у пролеће и јесен.

Живот је прекривен велом и скривен, као што је и ваше узвишеније биће скривено и велом прекривено. Па ипак, кад Живот проговори, сваки ветар постаје реч; а кад проговори опет, осмеси на вашим лицима и сузе у вашим очима такође се преображавају у речи. Када запева, глуви га зачују те застају; а кад им приђе, слепи га угледају, те пођу за њим задивљени, зачућени, и као опчињени.”

Кад преста он да говори, свеопшта ћутња захвати сав тај народ, а та ћутња бејаше прожета некаквом нечујном песмом, те сви бејашу утешени у својој самоћи и својем болу.

А он их одмах остави, и пође стазом што је водила у његов Врт, а то је био Врт његове матере и његовога оца, где су лежали успавани, и они и њихови преци.

Било је оних који су пожелели да пођу за њим, видевши да се он враћа кући, и да је био сам, јер нико не бејаше остао од свег његовог рода да му приреди гозбу у знак добродошлице, како је већ обичај у његовом народу.

Али заповедник његовог брода их посаветова, рекавши им: “Пустите га нек пође сам својим путем, јер је хлеб његов хлеб самоће, а у његовом је пехару вино сећања, те би он радије да га испија сам.”

А његови морнари успрегнуше своје кораке, јер осетише да је било баш тако како им заповедник рече. И сви што су се били окупили у пристаништу обуздаше ту жељу стопала својих.

Само Карима пође за њим, донекле, као погођена том његовом самоћом и сећањем. Али не рече ништа, него се окрете и пође сопственом дому, те тамо, у врту, под бадемовим дрветом, заплака и не знајући зашто.

Изабрани и Вољени дође и нађе Врт своје матере и својега оца, те уђе у њега, и затвори капију да нико не би могао ући за њим.

И четрдесет дана и четрдесет ноћи обитаваше он сам самцит у томе дому и томе Врту, и нико не дође, чак и не приђе ни капији, јер она бејаше затворена, а људи знаћаху да је желео да буде сам.

А када прође тих четрдесет дана и четрдесет ноћи, Изабрани и Вољени отвори ту капију како би могли да уђу.

Дођоше деветорица да буду са њим у Врту: тројица морнара са његовог брода; тројица који су службовали у Храму; и тројица што бејашу његови садругови у игри када су били деца. А сви су они били његови ученици.

Јутром би његови ученици седели око њега, а у очима би им била далека присећања. А онај ученик који се звао Хафиз рече му: “Учитељу, причај нам о граду Орфалису, и о тој земљи где си провео тих дванаест година.”

Изабрани и Вољени поћута неко време, гледајући оближња брда и бескрајно обзоре, а у томе ћутању као да се борио сам са собом.

А онда рече: “Пријатељи и сапутници моји, јадан је онај народ који верује свашта а који не зна за веру.

Јадан је онај народ који носи одећу коју није сам исткао, једе хлеб који није пожњео, и пије вино које није истекло из његових преса.

Јадан је онај народ који насилника слави као јунака, и који блиставог освајача сматра широкогрудим.

Јадан је онај народ који у сну своме презире неки порок, али му се подаје кад се пробуди.

Јадан је онај народ који подиже свој глас само када се нађе у погребној поворци, који се трси само међ својим рушевинама, и који се побуни само кад се његов врат положи између мача и пања.

Јадан је онај народ чији је државник лисац, чији је мислилац опсенар, и чија је уметност — вештина крпљења и подражавања.

Јадан је онај народ који новог владара дочекује са трубама а испраћа га са звиждуцима, само да би следећег опет дочекао с трубама.

Јадан је онај народ чији су мудраци отупели од година, а чији су јакосници још у колевкама.

Јадан је онај народ који је сав подељен, а чији сваки део сматра да је сам читав народ.”

Тад један рече: “Говори нам о томе шта се управо сад дешава у твојем срцу.”

Он га погледа, и у гласу као да му запева нека звезда кад рече: “Када сањариш, па ћутке ослушкујеш нешто што је дубље у теби, твоје мисли, као снежне пахуље, лепршају, падају, и све што се чује у твојим просторима прекривају белом тишином.

А шта су сањарије до ли облаци који пупоље и расцветавају се на небеском дрвету твог срца? И шта су твоје мисли до ли латице које ветрови срца твојега развејавају по његовом бреговљу и његовим пољима?

И као што чекаш смирење које ће доћи тек кад се уобличи оно безоблично у теби, тако ће и тај облак да се згусне и да лебди све док Благословени Прсти не преобрате његову мутну жудњу у мала кристална сунца и месеце и звезде.”

А онда проговори Саркис, који бејаше сумњичав човек, рекав: “Али доћи ће пролеће, па ће сви снегови у нашем сањарењу и у нашим мислима да се истопе, и неће их више бити.”

А он му одговори овако: “Када дође Пролеће да потражи своје вољене међу још нерасањеним гајевима и виноградима, снегови ће одиста да се истопе, па ће да похитају у потоцима у потрази за долиномском реком, да буду пехарници миртиног и ловоровог жбуња.

Тако ће и снег твог срца да се истопи кад дође твоје Пролеће, па ће и твоја тајна тако да потече у потоцима трагајући за реком живота у долини. А та ће река да пригрли твоју тајну и да је однесе до великога мора.

А и све ће да се истопи и претвори у песму када Пролеће дође. Чак и звезде, те велике снежне пахуље које полако падају по широким пољима, претопиће се у распеване потоке. Када се сунце Његовог лица издигне изнад раскрыљених видика, који се слеђени склад не би преобразио у неки течни напев? И ко од вас не би био пехарник мирте и ловора?

Још колико јуче, поводио си се за разњиханим морем, био си без обала и без сопственог бића. А онда те је ветар, тај дах живота, исткао као светлосни вео за лице мора, чија те је рука прихватила да те обдари обличјем, те си уздигнуте главе кренуо к висовима. Али море је пошло за тобом, па је и његова песма још са тобом. И мада си заборавио чије си чедо, море ће свагда родитељски да бди над тобом и све изнова ће да те призива себи.

Лутајући по планинама и пустињама, увек ћеш да се сећаш дубина његовог прохладног срца. И мада често нећеш ни знати за чим жудиш, жудећеш уствари за његовим пространством и одмереним спокојством.

А како би и могло да буде другачије?

У шумарку или колиби, док киша скакуће по лишћу на бреговљу, или кад пада снег, као божји благослов; у долини док водиш своја стада ка реци; на твојим њивама, где поточићи, као сребрне нити, прошивају одећу од зеленила; у твојим вртовима, док се у ранораној роси огледа небо; на твојим ливадама, док ти вечерња измаглица безмало застире пут - море је свугде са тобом, да сведочи о томе шта примаш у наслеђе, и да полаже право на твоју љубав.

То пахуља у теби хита доле ка мору.”

У рано јутро, док су ходили к Врту, пред капијом се нађе некаква жена, а то је била Карима, она коју је Изабрани и Вољени, још дечаком, волео као рођену сестру. Стајала је напољу не тражећи ништа, а и не куцајући на капију, него само зурећи у Врт са чежњом и са тугом.

Изабрани и Вољени виде ту њену жељу већ и на њеним очним капцима, те хитрим корацима приђе зиду и капији, коју јој и отвори, а она уђе и би поздрављена добродошлицом.

И рече она: “Где ли си се то био сасвим повукао од нас, тако да нисмо више могли бити обасјавани твојим ликом? Јер, ето, волели смо те свих ових година, и чекали те жудећи да нам се безбедно вратиш. А сад ти људи кличу, и хтели би да поразговарају с тобом. Долазим као њихов изасланик, да те преклинем да изиђеш пред њих, да им се обратиш мудрошћу својом, да зацелиш рањена срца, и да нас одучиш од наших лудости.”

А он јој одговори, гледајући је: “Не називај ме мудрим ако не називаш мудрим све људе. Још сам ја младо воће, још се придржавам за грану, и још колико јуче био сам само цвет.

И не називај никога међу вама лудим, јер, уистину, нисмо ми ни мудри нити луди. Сви смо ми зелено лишће на дрвету живота, а сам је живот изнад сваке мудрости, а изнад лудости поготову.

А да ли сам се ја одиста повукао од вас? Зар не знаш да и нема никаквог растојања сем оног које душа премошћује у машти? А кад га душа премости, и сама почне да дише у складу са њим.

Раздаљина између тебе и твога ближњег с којим се ниси зближила ваистину је већа од оне између тебе и неког кога волиш, а који обитава иза седам земаља и седам мора.

Јер у сећању и нема раздаљина; само је у заборава провалија коју ни твој глас ни твоје очи не могу да премосте.

Између обала океана и врхова највиших планина, постоји скривени пут који мораш да превалиш не би ли се сјединила са синовима земље.

А између твог знања и твојега спознања постоји скривена стаза коју мораш открити да би се сјединила с човеком, те тако и са собом.

Велик је размак између твоје десне руке што даје и леве која прима. Само ако и у једној и у другој видиш руке што и примају и дају, можеш њима допрети до беспросторја, јер само ако знаш да немаш ништа да дајеш а и ништа да примаш можеш да превазиђеш простор.

Одиста, понајдужи је размак онај између твога сновиђења и твога будног вида, као и између оног што је некакав чин и оног што је жеља.

А постоји и пут који мораш да пређеш не би ли се стопила са Животом.

Али о томе путу нећу да ти говорим сада, јер видим да си већ уморна од ходочасништва."

Пође он онда с том женом и с оном деветорицом до трга, па се обрати народу, пријатељима и суседима, на радост њихових срца и очију њихових.

И рече: "Растете ви и док спавате, а у сну живите још пунијим животом. А дане проводите захвални на ономе што сте добили у ноћноме спокоју.

Често замишљате ноћ као време предаха; тако и говорите о њој, мада је ноћ, уствари, доба трагања и налажења.

Дан вас ојачава знањем, и упућује вам прсте у вештину примања; али тек ноћ вас води ризницама Живота.

Сунце је учитељ свега оног у чему нараста жудња за светлошћу. Али тек ноћ све то уздиже ка звездама.

Тек ноћни мир ће ткати венчани вео над дрвећем у шуми и над цвећем у врту, да онда разастре богате ђаконије и припреми венчану ложницу, како би се у том светом спокоју зачео сутрашњи дан у утроби Времена.

Тако је то и са вама, а тако ћете, трагајући, и наћи храну и испуњење. И мада ће у зору ваше сећање бити буђењем избрисано, снови ће заувек бити разстрти за гозбу, а венчана ложница ће чекати спремна.”.

Док је ћутао за неко време, ћутали су и они, ишчекујући његову реч. А онда опет проговори, и рече им: “Ви сте духови, мада се крећете телом својим; и, као уље што гори у тами, пламенови сте мада затворени у светиљкама.

Када не бисте били ништа сем те пути, и ја што пред вама стојим, а и ово што вам говорим — све би то било само празнина, као кад би се мртви обраћали мртвима. Али није то тако. Све бесмртно у вама слободно је и дању и ноћу, и не може се затворити међу зидове и оковати, јер таква је воља Свевишњег. Ви сте Његов дах, као и ветар који се не може ни ухватити ни стрпати у кавез. Тако сам и ја дах Његовога даха.”

Онда се хитрим ходом одмакну од њих, те опет уђе у Врт.

А Саркис, сумњичав човек, упита га: “А шта ћемо с ружноћом, Учитељу? О њој нам никад не говориш.”

Изабрани и Вољени му одговори, а у речима му бејаше бич кад каза: “Пријатељу мој, ко може да те назове негостољубивим ако прође крај твоје куће а и не покуца ти на врата?”

И ко може да те прогласи за глувог и необзирног ако ти се обратио на језику који ти је непознат па ништа ниси могао да разумеш?

Није ли оно што ти сматраш ружноћом — нешто за чиме никад ниси ни хтео да посегнеш, нешто у чије срце ниси ни пожелео да ућеш?

Ако је ружноћа ишта, само је мрена на нашим очима, и восак у ушима нашим.

Ништа не називај ружним, садруже мој, сем страха душе суочене са сопственим сећањем.”

А једнога дана, док су седели у дугим сенкама белих јабланова, рече један: “Ја се, Учитељу, бојим времена. Протиче некуд изнад нас и отима нам младост, а шта нам заузврат даје?”

А он му одговори, рекав: “Узми у шаку мало те добре земље. Можда ћеш у њој наћи које семе, па и некога црва. Кад би ти шака била довољно велика а и довољно издржљива, то би семе могло да се преобрази у шуму, а црв у јато анђела. А не заборави да године које претварају семење у шуме и црве у анђеле припадају овоме Сада, све те године управо овоме Сад.

А шта су годишња доба до ли твоје сопствене мисли што се мењају? Пролеће је буђење у твојим грудима, а лето само одавање признања твојој плодности. Није ли јесен нешто древно у теби, што пева успаванку ономе делу твог бића што је још увек дете? И шта је зима, питам те ја, до ли сан отежао од снова осталих годишњих доба?”

А онда се Манус, радознали ученик, обазре око себе, и виде расцвали коров што је урастао у смоквино дрво. Те рече: “А они, Учитељу, што живе на тућ рачун? Шта би нам рекао о њима? Па то су лопови чкиљавих очију, што краду светлост од непоколебљиве деце сунца, и исисавају сокове што теку кроз њихово грање и лишће.”

А он му одговори, рекавши: “Пријатељу мој, сви ми живимо на тућ рачун. Ми који преобраћамо земљу у устрептали живот нисмо бољи од оних што се животом хране непосредно из земље а да и не знају за њу.

Да ли ће мајка рећи своје детету: “Вратићу те шуми, твојој великој мајци, јер ми замараш и срце и руке”?

Или хоће ли певач да одгурне састављену песму, рекавши јој: “Врати се у пећину одјека, одакле си и дошла, јер својим гласом исцрпљујеш мој дах”?

И хоће ли пастир да каже своје јагњету: “Немам више пашњака којима бих те одвео, те се издвој из стада, као неминовна жртва”?

Не, пријатељу мој, на сва та питања одговор је дат и пре него што су постављена, као што ти се и снови испуњавају пре него што и заспиш.

Сви ми живимо једни на рачун других, по закону праисконском и безвременом. Зато и поживимо тако, у љубави и благи. Трагамо једни за другима у тој нашој самоћи, и идемо својим путем кад немамо огњишта крај кога бисмо сели.

Пријатељи моји и браћо моја, широки пут је сан ваш ближњи.

Тај коров што живи од дрвета, сише земаљско млеко у слатком миру ноћи, а сама се земља у своје спокојном сну доји на грудима сунца.

А сунце, као и ви сами, а и ја, као и све што постоји, сви ми седимо, једнако почаствовани, за богатом трпезом Краљевића чија су врата увек отворена, и чији је сто увек припремљен за гозбу.

Манусе, пријатељу мој, све што постоји одувек живи од свега што постоји, и то живи у вери, која обала нема, живи од обиља Свевишњега.”

А ујутру, док је сунце још било бледо од свитања, ућоше сви у Врт, погледаше ка Истоку, остајући без речи пред сунцем што се дизало.

Мало потом Изабрани и Вољени га показа руком, и рече: “Лик јутарњега сунца у роси није нешто мање него ли је сунце. Одроз живота у вашој души није ништа мање од самога живота.

Кап росе одсјакује јер је са светлошћу једно те исто, као што и ви одражавате живот јер сте ви и живот једно те исто.

Кад вас захвати мрак, реците: “Овај је мрак још нерођена зора; те мада ме терет ноћи још увелико притиска, ипак ће сванути зора, за мене и за брегове.”

Роса што заокружује своје обличје у љиљану, у смирај дана, није неслична вама самима кад привијате своју душу уз срце Божје.

Каже ли та кап росе: “Ето, само сам једном кап росе у хиљаду година,” одговорите јој и реците: “Зар не знаш да светлост свих тих година блиста у твојој заоблини?”

Једне вечери, велика непогода наиђе туда, те Изабрани и Вољени, као и његови ученици, она деветорица, уђоше и седоше, мирно и ћутке, око ватре.

А онда рече један од његових ученика: “Сам сам, учитељу мој, а копита часова тешко ми добују по грудима.”

А Изабрани и Вољени устаде, и постоја међу њима, па рече гласом што захуја као сам вихор: “Сам си! Па шта? Сам си и дошао, па ћеш сам и да одеш у маглу.

Зато испиј сам своју чашу, без речи.

Јесењи дани су другима пружили друге пехаре, напунивши их вином и слатким а и горким, као што су напунили и твој пехар.

Испиј сам тај свој пехар, макар имао укус твоје сопствене крви и суза, и слави живот што ти је поклонио ту жећ. Јер, без жећи, твоје би срце било само обала пресахлог мора, без плиме и осеке, и без његове песме.

Испиј сам тај свој пехар, испиј га уз здравицу.

Подигни га високо изнад главе, и испиј га до краја за оне што пију сами.

Једном сам потражио друштво и поседео с људима за столом и пио са њима; али ми њихово вино није ударило у главу, нити ми се разлило по грудима. Само ми се слило у ноге. Моја је свест остала њиме незахваћена, а срце као да ми бејаше закључано и запечаћено. Само су моја стопала била са њима, у тој њиховој магли.

Али више нисам тражио друштво тих људи, нити сам пио са њима за тим њиховим столом.

Зато ти и говорим: па шта ако копита часова добују по твојим грудима? Добро је то за тебе, да сам испијаш ту своју чашу туге, као што ћеш и своју чашу радости да испијаш сам."

Једнога дана, Фардрос, Грк, уђе у Врт, саплете се о камен, и наљути се. Окрену се, узне тај камен, и рече пригушено: "Ех, ти, мрцино на мом путу!"

А Изабрани и Вољени му рече: "Зашто га називаш мрцином? Зар ниси довољно пута био у овом Врту како би знао да овде нема ничег мртвог? Овде све живи, и зрачи у дослуху са даном, и са величјем ноћи. Ти и тај камен сте једно. Разликују вам се само откуцаји срца. Твоје срце куца тек мало брже, садруже мој, није ли тако? Али ни он није баш миран.

Могу његови откуцаји да буду и другачији, али кажем ти, ако докучиш дубину своје душе ослушкујући њене одјеке, те ако премериш висине неба, чућеш само један напев, а то ће бити песма коју ће певати камен и звезда, заједно, у савршеном складу.

Ако моје речи не допру до твоје свести, нека остане тако до неке друге зоре.

Ако си изгрдио тај камен зато што си се, не гледајући, спотакнуо о њега, изгрдићеш и звезду ако налетиш главом на њу негде на небу. Али доћи ће дан кад ћеш почети да скупљаш камење и звезде као што дете бере ђурђице у долини, а онда ћеш спознати да је све то и живо и мирисно."

Првог дана оне седмице када је звоњава црквених звона потражила њихове душе, рече један: "Учитељу, много се свугде око нас говори о Богу. Шта би нам рекао о њему, и ко је, ваистину, он?"

А он се исправи пред њима као младо дрво, што се не боји ни ветра ни олује, па одговори, рекав: "Замислите, садрузи моји вољени, неко срце у коме су сва ваша срца, некакву љубав што обухвата све ваше љубави, неки дух што сажима духове свију вас, неки глас што

садржи све ваше гласове, и тишину дубљу од свих ваших тишина, и безвремену.

Покушајте сада да предочите себи, у самоиспуњењу своме, лепоту заноснију но ишта што је лепо, песму свеобухватнију од песама мора и шуме, а онда величанство што седи на престолу где је Косац само подножник, и држи скиптар на коме Влашићи нису ништа до ли тек одсјај росних капи.

Одувек сте трагали само за храном и некаквим склоништем, за одећом и штапом; потражите сада Оног који није ни мета за ваше стреле а ни камена пећина што ће да вас штити од непогода.

Па макар моје речи биле камен и загонетка, зажелите ипак да ваша срца буду ломљива, и да 'вас

ваша љубопитљивост приведе љубави и мудрости Свевишњега, ког људи називају Богом."

Сви ћутаху, сви до једног, а срца им бејаху пуна недоумица. Изабраног и Вољеног обузе саосећање према њима, те их погледа благо, и рече: "Немојте више говорити о Богу Оцу. Боље поразговарајмо о боговима, вашим суседима, и о вашој браћи, о природним силама што залазе у ваше куће и у ваше њиве.

Маштањем својим уздигете се до облака, који вам се чини високим; или пловите широким морем па говорите како су му даљине недогледне. А ја вам кажем: када ставите зрно у земљу, досежете до још већих висина, а кад пред суседом својим хвалите лепоту јутра, препловљавате још недогледније море.

Певате често о Богу и о Бескрају, а уистину и не чујете ту песму. Боље послушајте песму птица, и лишће које се растаје од гране када наиђе ветар; и не заборавите, пријатељи моји, да птице и лишће певају тек кад се одвоје од гране. И опет вас молим, не говорите тако олако о Богу, који је за вас Све, него радије разговарајте једни са другима и разумејте се боље, као сусед са суседом, као бог с богом.

Јер како ће да се храни голуждриво птиче ако му мати одлети к небесима? И која ће шумарица достићи своје пуно оваплоћење ако је пчела не венча са другим цветом?

Тек кад се изгубите у своје скученијем бићу, потрагате за небом које називате Богом. Добро би било кад бисте могли наћи стазе што воде ка вашем свеобухватнијем бићу; добро би било кад бисте показали мало више воље да градите друмове!

Поморци и садрузи моји, било би мудрије кад бисмо мање разговарали о Богу, кога не можемо да схватимо, а више једни о другима, јер једни друге још и можемо разумети. Па ипак, волео бих да знате да смо сви ми дах и миомирис божји. Свако је од нас Бог, у листу, у цвету, а често и у плоду."

Једног преподнева, када је сунце већ било повисоко, неки од ученика, један од тројице који су се играли с њим као деца, приђе му да му каже: "Учитељу, одећа ми је изношена, а немам друге. Пустите ме да одем до трговишта, па ћу за нешто пара можда и моћи да се мало боље оденем."

Изабрани и Вољени погледа тога младог човека, па му рече: "Дај ми ту своју одећу." А овај то и учини, те оста наг усред белог дана.

А Изабрани и Вољени се огласи као млади пастув што би истрчао на друм: "Само наги живе на сунцу. Само они чистога срца језде на ветру. И само ће онај ко хиљаду пута залута стићи до свога завичаја.

Анђелима су додијали промућурници. Управо пре неки дан анђеоло један ми рече: "Пакао смо и створили за оне што блистају. Шта друго осим огња и може да нешто тако изгласа да се све сјаји, и да нешто стоји до саме сржи?"

А ја му рекох: "Али, створив пакао, створили сте и ђаволе да њиме управљају." А он ми одговори: "Не, паклом управљају они што се не дају сажећи огњем."

Да мудрог ли анђела! Тај добро зна и људе, и оне који су то тек донекле. То вам је један од оних серафина што притичу у помоћ

пророцима које искушавају промућурници. Тај се и сигурно смеши кад се пророци смеше, а плаче кад пророци плачу.

Садрузи и поморци моји, само наги живе на сунцу. Само они без весла могу да плове и пучином. Само онај ко је и сам ноћу мрачан може да се пробуди сав осунчан, и само онај што спава са корењем под снегом допреће до пролећа.

А и ви сте сами управо као корење, и као корење сте нишчи, али вас је сама земља нахранила мудрошћу. И кад ћутите, ипак међ вашим још неразмаханим грањем лелуја глас је ветрова са све четири стране.

Нејаки сте и неуобличени, па ипак, већ сте изданци кршних храстова, и већ се, мада тек назначени, оцртавате као врба с небом у позадини.

И опет вам кажем, ви сте само корење између црнице и неба што иде својим путем. Често сам вас виђао како устајете да са светлошћу заиграте, али сам вас виђао и како сте пуни зазора. Све корење је зазорно. Скривало је своја срца толико дуго да већ и не зна шта са срцем да чини.

Али доћи ће мај, а мај је трепераво девојче, које ће бити мајка брегова и равница.”

А један од оних што служачу у Храму замоли га: “Подучи нас, Учитељу, како да наше речи буду налик на твоје, те да за народ буду као песма и тамјан.”

А Изабрани и Вољени му каза: “Издићи ћеш се изнад својих речи, али ће твоја стаза бити као куцање срца и миомирис; куцање срца за оне што се воле и за све који су вољени, а миомирис за оне који би волели да проживе свој живот у неком врту.

Али издићи ћеш се изнад својих речи све до врха који засипа звездана прашина, па ћеш ширити своје руке дахватиш од ње колико год можеш; а онда ћеш лећи да спаваш као бело птиче у белом гнезду, и да сањаш своју сутрашњицу као што беле љубичице сањају премалеће.

Али и залазићеш некуд дубоко, подно сопствених речи. Трагаћеш за изгубљеним кладенцима потока, и бићеш скривена пећина што се одјеком одазива и најтишим гласовима дубина, гласовима које сад не можеш ни да чујеш.

Залазићеш, кажем ти, дубље од својих речи, дубље од сваког звука, све до самога срца земље, а тамо ћеш да будеш сам са Њим, који ходи и по Млечноме путу.”

Мало затим, упита га неки други ученик: “Учитељу, говори нам о бићу. Шта значи бити?”

А Изабрани и Вољени га дуго гледаше, и вољаше га. Па устаде и одмакну се од њих, а онда им опет приђе, и рече: “У овом Врту леже и мој отац и мајка, сахрањени рукама живих; у овом Врту лежи сахрањено и семе јучерашњице, нането овамо крилима ветра. Хиљадама пута биће моја мати и мој отац овде сахрањени, и хиљадама ће пута ветар сахрањивати то семење; а хиљадама ћемо се пута одсад ви и ја и ово цвеће састајати у овом Врту као што смо се састали сад, па ћемо бити, бивати, постојати, волећи живот; постојаћемо сањарећи о васељени, и постојаћемо, бићемо, биваћемо уздижући се к сунцу.

Али сад, данас, бити — то значи бити мудар, али не и туђин ономе ко је неразуман; то значи бити јак, али не и тлачитељ слабих; то значи играти се са децом, али не као отац, већ више као њихов садруг који би желео да га науче како се играју те њихове игре;

Значи бити присан и добронамеран према старима, и седети са њима у сенци старих храстова, мада се још шетате у корак са Пролећем;

То значи трагати за песником, макар он живео иза седам река, и бити спокојан покрај њега, не тражећи ништа, не сумњајући ни у шта, и немајући никакво питање поврх усана својих;

То значи знати да су светац и грешник близнаци, чији је отац наш Милостиви Краљ, и даје један од њих рођен само за трен пре другог, па зато у њему и видимо наследног Краљевића;

То значи ходати за Лепотом макар вас она доводила до саме ивице провалије; и мада је крилата а ви сте голуждрави; и мада ће она полетети преко те провалије, похрлите за њом, јер тамо где нема Лепоте, ничега нема;

То значи бити врт без ограда, виноград без чувара, ризница увек отворена за пролазнике;

То значи бити пљачкан, варан и обмањиван, завођен и хватан у клопке и онда изругиван, па ипак, посматрате све то са висине вашег свеобухватнијег бића, и смешите се, јер знате да ће пролеће доћи у тај ваш врт да заигра у вашем лишћу, и јесен да сазри у вашем грожђу; и знате да никада, ако је макар један од ваших прозора окренут ка Истоку, нећете бити празна срца; и знате да су сви они које свет сматра преступницима и пљачкашима ваша браћа што су се наша у невољама, и да сте можда и ви сами исто што су и они у очима благословених житеља онога Града Невидљивога, изнад самога града.

А сад, и за вас чије руке уобличују или проналазе све што треба да нам олакша дане и ноћи,

За вас, *бити* значи — бити ткач чији прсти имају очи што виде, бити неимар што бди над простором и светлошћу; бити орач што осећа да са сваким баченим зрном крије нешто од блага; значи бити риболовац и ловац који саосећа са рибом и са зверком, али и још више саосећа са гладнима и потребитима;

И зато, надасве, кажем вам ово: волео бих да се сви ви, до последњег, заједнички прихватите онога што служи сваком људском створу, јер се једино тако можете надати да ћете постићи оно што треба да вам послужи на добробит вашу.

Садрузи вољени моји, будите смели а не снисходљиви; будите широки а не ускогрудни; до последњег часа, и мог и нашег, будите ваистину сопствено више биће.”

А када преста да говори, снуждише се она деветорица, срцем се одвојивши од њега, јер не разумеше његове речи.

Те тако, она тројица што бејаху поморци осетише чежњу за морем; они што су служили у Храму пожудеше за утехом тог светилишта; а они што му бејаху садругови у игри зажелеше се трговишта. Сви они бејаху глуви за његове речи, те их он заузврат чу као клонуле и бескућне птице што траже уточиште.

Изабрани и Вољени се одмакну од њих у Врту, не рекавши им ништа, и не бацивши поглед на њих.

А они почеше да размењују своје разлоге, тражећи оправдање за своју жељу да оду одатле.

Те тако, окренуше се и одоше, сваки свом дому, те Изабрани и Вољени остаде сам.

А кад је ноћ већ била поодмакла, он упути своје кораке ка гробу своје матере, и седе испод кедровога дрвета што се надвијало над тим местом. И одсјај силнога светла разастре се по небу, те сам Врт блесну као прелепи драгуљ на грудима земље.

А Изабраном и Вољеном се, у самоћи његовога духа, оте из груди:

“Душа ми је сва отежала од свога зрелога воћа. Ко би пожелео да дође, да га обере и нахрани се? Та зар нема баш никог ко је постио, а кротак је и милосрдан, да дође и прекине свој пост прихватајући се првих мојих понуда које износим на сунце, те да ми тако олакша терет мог сопственог обиља?

Из душе ми надире вино векова. Зар нема никог да дође и да пије?

Ето, једном је неки човек стајао на раскршћу, и пружао је шаке ка пролазницима, а бејаху му оне пуне драгог камења. И зазивао је пролазнике, довикујући им: “Смилујте ми се, узмите ово од мене. Заиме Бога, узмите ми ово из руке, утеху своју да нађем.”

Али би пролазници тек бацили који поглед на њега, и нико из његове руке не узе ништа.

Боље би било да је тај био просјак што пружа шаку не би ли му се нешто уделило – дрхтаву шаку, коју би својим грудима враћао празну – уместо што ју је пружао пуну драгоцености а да их нико не хтеде?

А беше једном и неки великодушни велможа, који подиже своје свилене шаторе између планине и пустиње, те нареди слугама својим да запале ватре, као знак незнанцима и луталицама, па је и послао робове да посматрају друм не би ли му довели којег госта. Али пустињски путеви и стазе бејашу непопустљиви, те не наиђе нико.

Боље да је тај велможа био нико и ништа, и да је тражио мало хране и некакво склониште. Боље би му било да је био луталица што ништа друго нема осим својег штапа и земљане посуде. Јер, онда би се извечери сретао са себи сличнима, са песницима приспелим ко зна кад и одакле, који би делили са њим и сопствено убоштво, и сећања и снове.

Једном је кћи неког великог краља устала из свог сна и обукла своју свилену одежду, окитила се бисерјем и рубинима, попрскала косу мошусом, и замочила прсте у јантарову смолу. Онда је сишла из своје куле у врт, где се ноћна роса сусрела са њеним сандалама.

У тишини ноћи, кћи великога краља потражила је љубав у врту, али у читавом том неизмерном краљевству не беше никог да буде њен вољени.

Боље да је била кћи неког орача, која чува овце у пољу, па да се враћа очевој кући у смирај дана, са прахом врлудавих путељака на стопалама њеним, и са мирисом винограда у превојима њених хаљина. Па кад падне ноћ, те кад анђеолови почне да бди над светом, да се она искраде до реке у долини где је чека њен драги.

Боље да је била искушеница што у неком манастиру сажиже своје срце као тамјан, па да јој се срце узнесе с ветром, и да сама угаси свој дух као свећу, зарад светлости што стреми ка светлости још вишој, заједно са другим молепственицама, и са свима који воле и који су вољени.

Или боље да је била жена у дубоким годинама, која седи на сунцу и присећа се са киме је делила своју младост."

У већ дубокој ноћи, Изабрани и Вољени бејаше мрачан као она, а дух му бејаше као још бодар облак. И опет му се оте:

“Душа ми је сва отежала од својег зрелог воћа;
Од воћа зрелог отежала ми душа.
Ко ће сад доћи да се нахрани њиме?
Душа ми је препуна вина својега, што се прелива из ње.
Ко ће га налити сада, и испити,
да се освежи у пустињској врелини овој? Ех, да ми је да сам дрво без
цвета и без плода, Јер је обиље горче, и тишти више од јаловости,
А бол богатих од којих нико неће ништа да узме Већи је но бол
просјака којему нико ништа да удели неће.
Да ми је да сам суви, пресахли извор, што га људи каменом затрпавају,
Јер и то је боље и подношљивије
но кад је неко као кладенац свеже воде Крај кога људи само пролазе и
не пију из њега. Да ми је да сам трска сва изгажена ногама,
Јер и то би било боље,
него бити лира са сребрним жицама У кући где домаћин прстију нема,
И где су деца глува.”

Те тако, за седам дана и седам ноћи нико се и не приближи Врту,
па Изабрани и Вољени бејаше сам са својим сећањима и болом; јер чак
и они који бејашу саслушали његове речи о љубави и трпељивости
окренули су се и отишли за својим свакодневним послом.

Само је Карима дошла, са тишином на лицу као са велом, а у
шаци је имала кондир и посуду, са пићем и јестивом за његову самоћу
и глад.

А пошто је то и ставила испред њега, отиде својом стазом.

Изабрани и Вољени се опет нађе у друштву белих јабланова за
капијом, па седе и загледа се низ друм. Мало затим, над тим друмом
угледа нешто као облак прашине што је ишао к њему. Из облака
изиђоше она деветорица, а пред њима Карима, водећи их.

Изабрани и Вољени искорачи на друм да их дочека, те прођоше
кроз капију, и све је било како ваља, мада су само сат раније још ишли
својим путем.

Ушли су у Врт, да се заложу за његовим скромним столом, на који је Карима ставила хлеб и рибу, и насула им у чаше све што беше од вина. А насипајући им вино, обратила се учитељу, рекавши му: “Пусти ме да одем у град по још вина, јер га више и нема.”

Он је погледа, а у очима му беше путовање и нека далека земља, па јој рече: “Нека, за ову је прилику довољно оволико.”

Те тако, јели су ту и пили, и били задовољни. А када обед би завршен, Изабрани и Вољени проговори свеобухватним гласом, дубоким као море и пуним као велика плима под Месецом, и рече: “Садрузи и сапутници моји, данас ћемо морати да се растанемо. Дуго смо пловили по погибелним морима, успињали се уз врлетне планине, и рвали се са висовима. Знали смо и за глад, али смо и седели на свадбеним гозбама. Често смо бивали наги, али смо носили и краљевске одежде. Одиста смо се напутовали, али сада се растајемо. Ви ћете заједно поћи својим путем, а ја ћу својим морати да пођем сам.

И мада ће нас раздвојити и мора и простране земље, ипак ћемо бити садрузи на путу ка Светој Планини.

Али пре него што кренемо својим различитим путевима, хтео бих да вам дам жетву својега срца, и све што оста за њом.

Крените својим путем певајући, али нека вам свака песма буде кратка, јер ће само оне песме што вам на уснама издишу још младе, живети у срцима људским.

Исказујте љупке истине у мало речи, а никад неку ружну истину у ма колико речи. Реците девојчету чија коса блиста на сунцу да је кћи јутра, али ако наиђете на слепца, не кажите му да су он и ноћ једно те исто.

Слушајте оног што свира на фрули као да слушате само пролеће, али ако чујете неког оговарача или некакво закерало, будите глуви као ваше кости, и далеки као ваша машта.

Садрузи вољени моји, на своме путу сретћете људе са копитама; дајте им своја крила. И људе са канцама; дајте им цветне латице, да им то буду прсти.

И људе с рашљастим језицима; дајте им меда, за речи.

Да, да, сретаћете и такве, и још свакојаке; наићи ћете и на богаље који продају штাকে, и на слепце што продају зрцала. А наићи ћете и на богаташе што просе пред вратницама Храма.

Хромима дајте хитрину своју, а слепима свој вид; постарајте се да дате нешто од себе самих богатим просјацима; они су најпотребитији од свих, јер сигурно нико не би пружио руку за милостињу ако није одиста сирот, па макар био власник позамашних имања.

Садрузи и пријатељи моји, обавезујем вас љубављу нашом да сами будете као безбројне стазе што се укрштају у пустињи, којом ходе лавови и зечеви, или вуци и овце.

И запамтите ове моје речи: не учим вас како да дајете, но како да примате; не учим вас одрицању, но испуњењу; не попуштању, но разумевању, са осмехом на уснама вашим.

Не учим вас ћутању, но песми, радије не прегласној.

Учим вас вашем свеколикијем бићу, које обухвата све људе.”

И уста он од стола, и оде право у Врт, да се шета у сенци чемпреса док је бледео дан. А они су ишли за њим, помало поиздаље, јер им срца бејаху отежала, а језик им се бејаше прилепио уз непце.

Само Карима, кад је распремила сто, приђе му да му рекне: “Учитељу, волела бих да ми повериш да ти припремим храну за сутра, за твој пут.”

А он је погледа очима које су виделе светове другачије од овог, па јој рече: “Сестро вољена моја, то је већ учињено, још кад се заче време. Храна и пиће спремни су већ за сутра, као што нам бејаху спремни и јуче а и данас. Одлазим, но ако одем са неком истином још неизреченом, сама ће та истина опет да ме потражи и да ме нађе, па макар све што би остало од мене било развејано по тишинама вечности, те ћу вам опет доћи да бих вам говорио гласом изнова рођеним из самог срца тих бескрајних тишина.

А ако буде ишта лепоте о којој вам не дадох гласа, опет ће бити прозвано моје рођено име, па ћу вам дати знака од себе, како бисте

знали да сам се вратио не бих ли вам говорио о свему што још оста да се каже, јер Бог не допушта Себи да буде скривен од људи, нити да његова реч лежи затрпана у понору човечјег срца.

Живећу ја и после смрти, и певаћу вам у уши
И кад ме велебни талас морски повуче натраг
У веље морске дубине.

И седећу за вашом трпезом и без тела својега,
И излазићу са вама на ваша поља, као дух невидљиви.
Долазићу да седим крај вашег огњишта,
Као гост никада виђен.

Смрт и не мења ништа сем маски што нам покривају лица.
Дрвосеча ће и даље бити дрвосеча, а орач орач,
А онај што је певао песму ветру,
Певаће је и незауостављивом наднебесју.”

Ученици му беху непомицни као камење, рањени у срцу зато што каза да иде. Али нико не испружи руку да Учитеља заустави, нити ико пође за његовим стопама.

А Изабрани и Вољени оде из Врта матере своје, а кораци му беху хитри колико и бешумни; и већ за трен, као лист одуван снажним ветром, бејаше далеко од њих, док су гледали као некакву бледу светлост како се испиње ка висинама.

Њих деветорица онда кренуше својим путем, низ друм. Али она је жена и даље стајала, док се шуњала ноћ, видевши како се светлост стопила са сумрачјем; па се у своме очају и у својој самоћи утешила помишљу на његове речи: “Одлазим, но ако одем са неком истином још неизреченом, сама ће та истина опет да ме потражи и да ме нађе, те ћу вам опет доћи.”

Беше још сумрак.

А он је већ био доспео до бреговља.

Кораци га његови допутише у маглу, те он заста међ стењем и белим чемпресима, као скривен од свега, те проговори и рече:

О, Магло, сестро моја, бели даху још неукалупљени,
Враћам ти се, и сам као бели и безгласни дах,
Као још неизречена реч.

О, Магло, крилата сестро моја, сад смо једно уз друго,
И бићемо заједно до оног другог дана живота чија ће зора да те
положи у врт као росу,
А мене као одојче на груди неке жене,
Да се сећамо свега.

О, Магло, сестро моја, враћам се,
Као срце што ослушкује сопствене дубине,
Као и твоје срце,
Као дамар бесциљне жеље попут твоје,
Као мисао још незгуснута, попут твоје.

О, Магло, сестро моја,
прворођена у мајке моје,
Још ми је у шаци зелено семење које ми даде да га расејем,
А усне су ми још запечаћене
за песму коју си тражила да запевам;
Не доносим ти никакво воће, нити икакве одјеке,
Јер ми шаке бејаху слепе, а усне непопустљиве.

О, Магло, сестро моја,
много сам волео свет, и свет је волео мене,
Те су сви моји осмеси били на његовим уснама,
А све његове сузе у очима мојим.
Па ипак, била је међу нама провалија ћутања,

коју он не хтеде да премости,
А коју ја нисам могао да прекорачим.

О, Магло, сестро моја,
моја бесмртна сестро,
Старинске песме певах дечици својој,
А она их слушаху, опчињенога лица,
Али сутра ће можда већ да забораве ту песму,
А ја не знам коме би ветар могао да је однесе.
И мада небеше моја, извирила ми је из срца,
Да би на мојим уснама застала за који трен.

О, Магло, сестро моја,
мада је све то прошло,
Ипак сам смирен.
Било је и то довољно, певати већ рођенима,
И мада напев одиста не беше мој,
Потицао је из најдубље жеље мојега срца.

О, Магло, сестро моја,
Сада сам са тобом једно.
Ја више нисам биће.
Зидови су срушени,
А ланци су сломљени;
Узносим се ка теби, и сам као магла,
Да заједно лебдимо изнад мора
до оног другог дана живота,
Када ће зора да те положи у
Врт као росу,
А мене као одојче на груди неке жене.

Садржај

ПРОРОК	3
Долазак Брода	5
О Љубави	11
О Браку	14
О Деци	15
О Давању	16
О Јелу и Пићу	19
О Раду	21
О Радости и Туз	25
О Кућама	26
О Одећи	29
О Куповању и Продавању	30
О Злочину и Казни	33
О Законима	37
О Слободи	39
О Разуму и Страсти	42
О Болу	44
О Самоспознању	46
О Учењу	47
О Пријатељству	49
О Говорењу	50
О Времену	51
О Добру и Злу	52
О Молитви	54
О Задовољству	56
О Лепоти	60
О Вери	63
О Смрти	65
Опраштање	68
ПРОРОКОВ ВРТ	78